

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 10, Issue 3, September 2022, p. 126-161

Received	Reviewed	Published	Doi Number
19.07.2022	29.08.2022	30.09.2022	10.29228/ijlet.63368

Recommended Book List for Secondary School Students Based on the Opinions of Turkish Teachers

Nazmiye ONUR¹ & Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL²

ABSTRACT

The effects of reading on learning and comprehension are enormous. For this reason, it is very important to be able to recommend books to students that are appropriate for their age, interests, inclinations, curiosity and level. In the study, it is aimed to create a list of the books that Turkish teachers recommend on a class basis. In the 2020-2021 academic year, 453 Turkish teachers from 63 different cities, working in public and private schools, participated in this research, which used a qualitative research design. The data were collected in written form with a semi-structured interview form. As a data collection tool, a semi-structured interview form consisting of open-ended questions and multiple choice (multiple choice) questions was applied. The collected data were analyzed by content analysis. The data were collected in written form with a semi-structured interview form and analyzed by content analysis. The book lists prepared for each class are ordered from the most recommended books by two or more teachers to the least recommended. Those with high frequency from the common books in all classes; İçimdeki Müzik, Sol Ayağım, Momo, Şeker Portakalı, Sadako, Dedemin Bakkalı, Küçük Prens, Kraliçeyi Kurtarmak and Charlie'nin Çikolata Fabrikası. It is understood that teachers recommend these books mostly "because they read and like them", then "because they have high teachings" and then "because they like the language and style".

Key Words: Book list, recommendation, secondary school, teacher, student

Ortaokul Öğrencileri İçin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Oluşturulan Tavsiye Kitap Listesi

ÖZET

Okumanın öğrenme ve anlama üzerindeki etkileri azımsanmayacak kadar büyüktür. Bu nedenle öğrencilere onların yaşlarına, ilgilerine, eğilimlerine, meraklarına ve seviyelerine uygun olan kitapları tavsiye edebilmek çok önemlidir. Çalışmada Türkçe öğretmenlerinin sınıf bazında tavsiye ettikleri kitaplardan bir liste oluşturmak amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseni kullanılan bu araştırmaya, 2020-2021 eğitim öğretim yılında, devlet ve özel okullarda görev yapan, 63 farklı ilden 453 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla yazılı olarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan ve birden fazla seçenekli (çoktan seçmeli) sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Toplanan veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir. Her sınıf için hazırlanan kitap listeleri iki ve daha fazla öğretmen tarafından tavsiye edilmiş olan kitaplardan belirlenmiş en fazla tavsiye alandan en aza doğru sıralanmıştır. Tüm sınıflardaki ortak kitaplardan frekansı yüksek olanlar: İçimdeki Müzik, Sol Ayağım, Momo, Şeker Portakalı, Sadako, Dedemin Bakkalı, Küçük Prens, Kraliçeyi Kurtarmak ve Charlie'nin Çikolata Fabrikası'dır. Öğretmenlerin bu kitapları, en çok "okuyup beğendikleri için" sonra "öğrettileri yüksek olduğu için" daha sonra da "dil ve üslubu hoşlarına gittiği için" tavsiye ettikleri anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitap listesi, tavsiye, ortaokul, öğretmen, öğrenci.

¹ Türkçe Öğretmeni, Şehitler Ortaokulu, nazonur18@hotmail.com, 0000-0001-8087-3335.

² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, fulyatopcuoglu@gmail.com, 0000-0003-3981-9841.

Giriş

Yazı Okuma; bilişsel süreçleri harekete geçirerek eleştirel düşünme becerisini üst düzeye çıkaran, algıların açılmasını sağlayan en temel dil becerisidir. “Bir yazıyı meydana getiren harf ve simgelere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek”(TDK, 2019) olarak tanımlandığı gibi farklı bedensel ve bilişsel süreçleri kapsayan, okuyan kişinin ön bilgilerini aktif olarak kullandığı bir amaç etrafında çeşitli tekniklerin sürece dâhil edildiği, içinde bulunulan çevrenin içeriğe katkı sağladığı ve böylece hem metnin hem okuyanın hem de bulunulan çevrenin birlikte etkileşimiyle yeni anlamın oluşturulduğu karmaşık bir süreç olarak da ifade edildiği görülmektedir (Güneş, 2007). PISA 2018 raporunda (OECD, 2019: 9) ise okuma becerileri; “bireyin hedeflerine ulaşmak, bilgi ve potansiyelini geliştirmek ve topluma katılmak amacıyla farklı biçimde verilen metinleri anlaması, kullanması, değerlendirmesi, ilişkilendirmesi ve metinleri detaylı bir şekilde düşünüp incelemesi” şeklinde yer almaktadır. Okuma becerisi, dünden bugüne insanoğlunun bilgilenme ve kendini geliştirme yollarından en önemlisi olmanın yanında yıllarca insanoğluna “tüm disiplinleri içine alan bir anahtar olmuştur” (Kim ve Anderson, 2011: 31). Demirel’e (1999: 51) göre; insanın düşünce dünyasını genişleterek, onun kişiliğini güzel bir şekilde biçimlendiren, onunla başkaları arasında sıkı bağ kurmasını sağlayan önemli bir unsurdur. Okumanın tanımında görülen bu değişimler bugün de okuma becerisinden artık ne beklenildiğini göstermesi bakımından önemli olmuştur.

Aytaş’a (2005) göre, kimilerine göre metinlerin gözle takip edilmesi, zihinle algılanması; kimilerine göre de, başlı başına özel bir eğitime ihtiyaç duyulan ve birbiri içine girmiş farklı etkenlerin bir araya gelmesiyle oluşan zihinsel bir süreçtir okuma becerisi (akt. Topçuoğlu Ünal ve Yeğen, 2013). Okuma becerisi, bireylere yalnızca yeni fikirler, yeni düşünceler ve yeni bilgiler kazandırmakla kalmayıp bireylerin ufkunu genişletip yeni bir dünya ile tanışmasını sağlayarak kişiliklerinin gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Kişilerin sosyolojik, psikolojik ve bilişsel gelişimine katkıda bulunarak dil yetilerini üst düzeye çıkaran böylece iletişim kurma becerilerini geliştirerek çağdaş toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmelerini ve bilinçli kararlar alabilmelerini sağlayan en üst düzey dil becerisidir.

Geleceğin şekillenebilmesi için bu becerinin çok küçük yaşlarda çocuklara sağlıklı bir şekilde kazandırılması gerekmektedir. Toplumumuzda kültür aktarımını gerçekleştirebilmek, bu birikimleri gelecek kuşaklara taşıyabilmek için zamanın şartlarına ayak uyduran sağlıklı bireyler yetiştirebilmek için okuma eğitimi çok büyük önem arz etmektedir. Okuma eğitiminin küçük yaşlarda verilebilmesi, okuma alışkanlığının kazandırılabilmesi hatta bunun okuma kültürü haline dönüştürülebilmesi için ebeveynlere bu noktada büyük görevler düşmektedir. Zira Chauhan ve Lal’e (2012) göre dünyada eğitilmiş bir toplum oluşturabilmek için en gerekli ve en önemli unsur, okuma alışkanlığı olarak görülmektedir. Bununla beraber bu alışkanlık, bir toplumda çok kültürlü bir ortamı inşa etmede de önemli bir role sahiptir (Kumar, Singh ve Siddiqui, 2011). “Bilgi kullanımının temel aracı” (Arıcan ve Yılmaz, 2010: 496) kabul edilen okuma kültürü, kişinin bir ihtiyaç veya zevk aracı olarak gerçekleştirdiği okuma hareketi ya da düzenli ve sürekli bir şekilde ömür boyu devam eden eleştirel bir süreç biçiminde tanımlanmaktadır.

Okuma eyleminin bir kültür haline gelebilmesi için bu eylemin süreklilik kazandırılarak okuma konusunda bireyin bilinçli hale gelmesi, kendi tercihlerine göre kitap seçebilmesi ve okuduklarını beyin süzgecinden geçirerek eleştirel bir bakış açısıyla sorgulaması, zihin analizi yaparak okuduklarını eleştirel bakış açısıyla değerlendirmesi gerekmektedir.

Tüzer'e (2016) göre okuma alışkanlığını erken dönemde kazanmak, okumanın süreklilik kazanması açısından önem arz eder. Bu alışkanlığı erken yaşlarda kazanan çocukta kelime hazinesi ve düşünme kabiliyeti artış gösterirken, diğer taraftan da yaratıcı zekâ, dinleme, anlama ve konuşma yeteneklerinde gözle görülür gelişmeler yaşanmaktadır. Okuma alışkanlıkları toplumların gelişmişlik düzeyinin de bir göstergesi olarak kabul edilirken gelişmişliğe paralel olarak da okuma kültürünün arttığı görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde yüksek kültürlü insanların olduğu diğerlerinde ise bu oranın düşük olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Okuma alışkanlığının çocukların yalnız başlarına kazanabileceği davranışlar olmadığına dikkat çeken Akyol (2009), ailelerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, akranların vb. çocuklara yardımcı olmak zorunda olduklarını belirterek aile ortamının çocuğun kitapla tanıştığı, okuma sevgisi ve alışkanlığına ilk adımlarını attığı yer olması bakımından önemli olduğunu belirtmektedir. Çocukların okuma ilgi ve eğilimlerini belirlemenin en kolay yolu ise bu konuda onlardan görüş almaktır (Doiron, 2003). Arı ve Okur'un (2013) ifade ettikleri gibi sağlıklı bir yönlendirme olmadığı takdirde çocuk, okuma alışkanlığı kazanamayacaktır. Bu alışkanlığı kazandırmak için öğretmenlerin yönlendirmeler esnasında dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır. Bu bakımdan hayati bir öneme sahip olan kitap seçimi ve okuma alışkanlığı eğitimin de temel hedefleri arasında sayılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığının edinilmesinde sosyal öğrenmenin etkisi büyüktür. Evde ailesini, okulda da öğretmenini örnek alan çocuklara her zaman uygun model olunması gerekmektedir. Aile öğretmenle iletişim halinde olmalı ve çocuğuna uygun kitaplar seçip verebilmelidir. Bu noktada öğretmenlere ve özellikle Türkçe öğretmenlerine "Çocuğuma hangi tür kitapları okutabilirim?" şeklinde veli ve çevrelerindeki ebeveynlerden çok sık sorular gelmektedir. Bu soruları cevaplarken doğru yönlendirme yapabilmek için öğretmenlerin daha önce kendi okuduğu ve öğrencilerine okuttuğunda öğrencilerinde olumlu izler bıraktığını düşündüğü ve gelişimlerine katkı sağlayacak kitapları tavsiye etmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin, çocukların kitabı sevmesini sağlayarak okuma kültürünün yerleşmesinde yardımcı olmaları ve onları desteklemeleri çok önemlidir.

Bilinçli bir yönlendirmeye ihtiyacı olan çocuğun öğrenebilmeyi gerçekleştirebilmesi için kitaplarla tanışması, onları sevmesi ve okuma alışkanlığını geliştirmesi gerekmektedir. Dijital araçların yaygın olduğu bugünün dünyasında, çocuğun okuma kültürünü kazanabilmesi için onu belli bir olgunluğa ulaştıracak yaşına, gelişim seviyesine ve ilgisine uygun olan kitaplarla buluşması gerekmektedir. Maalesef bu konuda öğretmenlere ya da ebeveynlere yol göstermek için 100 Temel eser dışında yeterli bir kaynağa rastlanılmamıştır. Okuma alışkanlığının kazandırılmasını sağlamak amacıyla çocuklara doğru yönlendirmeyi yapabilmek, onlarda okuma sevgisini arttırabilmek ve gelişimlerine faydalı olabilecek, olumsuz öğeler içermeyen ve bireysel gelişimlerini destekleyen doğru kaynakları tavsiye edebilmek için bu kaynakların öğretmenler ve ebeveynler tarafından iyi bilinip tahlil edilmesi gerekmektedir. Doğru kaynağa ulaşmak için ise bu konuda ilk başvurulacak branşların başında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri gelmektedir.

Türk Milli Eğitim'in Genel Amaçlarına ve Türkçe Dersi Öğretim Programının özel amaçlarına bakıldığında milli ve manevi değerlere sahip sorumluluklarını yerine getiren dil bilinci ve zevkini kazanmış, Türkçeyi düzgün ve etkili konuşan okuduklarından çıkarımlar yapabilen yorumlayabilen ahlaki, kültürel, milli, manevi ve sosyal değerlere önem veren ulusal duygu ve düşünce yönünden güçlü öğrencilerin olması hedeflenmektedir. Bu amaçlara ulaşabilmenin yollarından biri de okuma kitaplarından geçmektedir. Bu araştırma; özellikle işin her daim içinde olan Türkçe Öğretmenlerinin öğrencilerine bu amaçlarla farklı sınıf düzeylerinde en çok hangi okuma kitaplarını tavsiye ettiklerini tespit edip öğrenebilmek ve tavsiye nedenlerini bilmek amacıyla yapılmıştır.

Daha önce okuma, okuma alışkanlığı, okuma kültürü, kitaplar vb. konuda birçok araştırma yapılmasına rağmen ortaokul öğrencileri için yapılmış böyle bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Sadece ortaöğretim kademesi için bir çalışma görülmektedir (Arıcı ve Sallabaş, 2020). Çalışma Türkçe öğretmenlerinin öğrencilere hangi sınıflarda hangi okuma kitaplarını önerdiklerini tespit etmeye yardımcı olması, bu konuda sıkıntı yaşayan öğretmenlere, öğrencilere ve ebeveynlere yol gösterici nitelikte olması bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca bu sorular belli bir bölgedeki Türkçe öğretmenlerinin değil Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan, ulaşılabilen tüm bölgelerdeki Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinden oluştuğu için objektiflik açısından da önemlidir. Elde edilen verilerin okuma alışkanlığı olmayan ortaokul öğrencileri için de yol gösterici bir rehber olabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Türkçe öğretmenlerinin ortaokul öğrencileri için hangi sınıflarda hangi okuma kitaplarını tavsiye ettiklerini tespit etmeyi ve bu tavsiyelerinin nedenlerini öğrenebilmeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma modeli kullanılarak yapılmıştır.

Nitel araştırma, "nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı gözlem, görüşme ve doküman analizlerinin ve olayların bütüncül bir biçimde uygulandığı araştırma" olarak tanımlanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.39).

Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin 63 farklı ilinde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan 453 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Bunlardan 317'si (%70) kadın, 136'sı (%30) erkektir. Katılımcıların %27,8 oranıyla büyük çoğunluğunu 35-40 yaş arasındaki öğretmenler ve 5-10. yıl arası hizmet sürelerini çalışan öğretmenler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Temel nitel çalışmalarda veriler; görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yoluyla toplanır. Temel nitel çalışmalarda hangi soruların sorulduğu, neyin gözlemlendiği, hangi dokümanların ilişkili kabul edildiği çalışmanın teorik çerçevesine göre biçimlenir (Merriam, 2018: 23).

Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan ve birden fazla seçenekli (çoktan seçmeli) sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu alanında uzman kişilere danışılarak hazırlanmıştır. Veri toplama aracı "Ortaokul Öğrencileri için Tavsiye Kitap Listesi Oluşturma" başlığı altında *google form* üzerinden hazırlanılarak öğretmenlere ulaştırılmıştır.

Görüşme formunun birinci bölümdeki ilk beş soru; cinsiyeti, yaşı, hizmet yılı, eğitim durumu ve bulunduğu il gibi kişisel bilgilerin öğrenilmesini amaçlayan sorulardan oluşmaktadır.

İkinci bölüm ise her sınıf için iki tane ayrı ayrı sorulmak üzere hazırlanmış ("5. sınıflar için önermiş olduğunuz 1. kitabın adı/ 2. Kitabın adı") açık uçlu sorularından oluşmaktadır. Her tavsiye edilen kitap ismine verilen kısa yanıtta sonra tavsiye etme nedenlerini, verilen birden fazla yanıtta seçenekte işaretlemeleri ya da görüşlerini yazmaları istenmiştir. Tavsiye nedenleri ise "Okuyup beğendiğim için", "Ödüllü olduğu için", "Öğrenciler tavsiye ettiği için", "Çok satıldığı için", "Öğretleri yüksek

olduğu için”, “Dil ve üslubu hoşuma gittiği için”, “Görselleri hoşuma gittiği için ve “Diğer” açık uçlu seçenekleri ile verilmiştir. Sınıflar için sorulan yukarıdaki sorular her kademe için (5. 6. 7. 8. sınıflar için) en az iki kez tekrar edilmiş ve tavsiye nedenleri istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Google form üzerinden oluşturulan görüşme formu e-posta ve whatsapp gibi çevrimiçi araçlar kullanılarak Türkçe öğretmenlerine ulaştırılmış, gelen veriler mail hesabı üzerinde oluşturulan google formda otomatik olarak toplanmıştır. Veriler 3 Mart 2021 ile 17 Nisan 2021 arasında bir buçuk ay gibi bir zaman diliminde araştırmaya gönüllülük esasıyla katılan öğretmenlerden toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 89). İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya çalışılır; birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi tespit edilen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2007).

Her soruya ilişkin cevaplar kendi içinde sınıflandırılarak aynı sınıfa ait bulgular birleştirilip ilişkileri ortaya konulmuştur. Sınıflamalardan yola çıkılarak temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Araştırma verilerinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla temalar alan uzmanına sunulmuş görüşleri alınmış, sonra nitel alanında güvenilir sonucuna ulaşılmıştır. Bu oran, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir. Elde edilen tüm veriler tablolarla gösterilmiştir. Öğretmenlerin kitapları tavsiye etme nedenlerini belirtirken diğer seçeneğine verdikleri cevaplar (Ö1), (Ö2) şeklinde kodlanarak doğrudan alıntılar biçiminde gösterilmiştir.

Bulgular

Çalışma Grubuna Ait Bulgular

Katılımcıların; cinsiyet, yaş, hizmet yılı, bulunduğu il ve eğitim düzeyi gibi özelliklerine ilişkin verdikleri cevaplara ait bulgular tablolarla ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Katılımcılar (f)	Yüzde (%)
Kadın	317	70
Erkek	136	30
Toplam	453	100

Tablo 1'e bakıldığında en fazla katılımcı kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya 317 kadın ve 136 erkek öğretmen olmak üzere toplamda 453 Türkçe öğretmeni katılım sağlamıştır. Kadın katılımcılar erkek katılımcıların iki katından biraz fazladır.

Katılımcıların yaşa göre dağılımı

Tablo 2. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	f	%
20-25	20	4,4
25-30	71	15,7
30-35	119	26,3
35-40	126	27,8
40+	117	25,8
Toplam	453	100

Tablo 2'deki verilere göre katılımcı sayısının en yüksek olduğu yaş grubunu %27,8 oranıyla 35-40 yaş arasındaki 126 Türkçe öğretmeni oluşturmuştur. Onun arkasından %26,3 oranıyla 30-35 yaş arasındaki 119 katılımcı 2.sırada yer alırken 3.sırada 117 kişiyle %25,8 oranla 40 yaş ve üstü katılımcı bulunmaktadır. 4. sırada 71 kişiyle %15,7 oranla 25-30 yaş arasındaki katılımcılar ve son olarak da %4,4 oranla 20 kişiyle 20-25 yaş arasındaki katılımcılar yer almaktadır.

Katılımcıların hizmet durumuna göre dağılımı

Tablo 3. Katılımcıların Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı

Hizmet Yılları	f	%
0-5	60	13,2
5-10	118	26
10-15	91	20,1
15-20	111	24,5
20+	73	16,1
Toplam	453	100

Tablo 3'te hizmet durumlarına göre çalışmaya katılan öğretmenlerin oranlarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Çalışmaya 118 öğretmenle en yüksek katılan grubun, 5-10 yılları arasında çalıştıkları, en yüksek katılımında ikinci sırayı 111 öğretmenle 15-20 yılları arasında görev yapan öğretmenlerin aldığı, 60 kişiyle en az katılımcının 0-5 yılları arası hizmet yılına sahip katılımcılar olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımları

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Eğitim Düzeyi	f	%
Lisans	382	84,3
Yüksek Lisans	69	15,3
Doktora	2	0,4
Toplam	453	100

Tablo 4'teki verilere göre katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında; %84,3 oranla 382 kişinin lisans, %15,3 oranla 69 kişinin yüksek lisans, %0,4 oranla 2 kişinin de doktora eğitimi almış olduğu görülmektedir. En yüksek katılımcı lisansta görülürken en az katılımcı doktora bulunmaktadır.

Katılımcıların illere göre dağılımları

Tablo 5. Katılımcıların İllere Göre Dağılımları

İl	(f)	İl	(f)	İl	(f)	İl	(f)
Kütahya	59	Mersin	8	Trabzon	4	Malatya	2
İstanbul	36	Sakarya	8	Van	4	Niğde	2
Ankara	23	Afyonkarahisar	7	Ağrı	3	Osmaniye	2
İzmir	23	Muğla	7	Bolu	3	Sinop	2
Çankırı	21	Samsun	7	Mardin	3	Uşak	2
Balıkesir	20	Şanlıurfa	7	Yozgat	3	Amasya	1
Kastamonu	20	Erzincan	6	Zonguldak	3	Batman	1
Bursa	17	Hatay	6	Aksaray	2	Burdur	1
Konya	14	Düzce	5	Ardahan	2	Denizli	1
Adana	13	Kayseri	5	Artvin	2	Karabük	1
Erzurum	10	Adıyaman	4	Aydın	2	Kırklareli	1
Gaziantep	10	Antalya	4	Çanakkale	2	Kilis	1
Kocaeli	10	Elazığ	4	Çorum	2	Muş	1
Ordu	10	Isparta	4	Edirne	2	Tokat	1
Eskişehir	8	Sivas	4	Kahramanmaraş	2	Tunceli	1
Manisa	8	Tekirdağ	4	Karaman	2		

Tablo 5'te, katılımcıların buldukları illere göre sayıları verilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye'deki 81 ilden 63 ilin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Katılan öğretmen sayıları en yüksekten en aza doğru sıralanarak verilmiştir. Öğretmenlerin 59 kişiyle en fazla Kütahya'dan katıldıkları, ikinci sırayı 36 öğretmenle İstanbul'un aldığı görülmektedir. İstanbul'dan sonra en fazla katılım olan iller: Ankara ve İzmir 23, Çankırı 21, Kastamonu ve Balıkesir 20'dir. Sadece 1 kişinin katılım sağladığı iller ise: Amasya, Batman, Burdur, Denizli, Karabük, Kırklareli, Kilis, Muş, Tokat, Tunceli'dir.

18 ilden (Bartın, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Giresun, Gümüşhane, Hakkâri, Kars, Nevşehir, Rize, Siirt, Bayburt, Kırıkkale, Kırşehir, Şırnak, Iğdır, Yalova) katılımcının hiç olmadığı görülmektedir.

Türkçe Öğretmenlerinin 5.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Tavsiyelerine İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmenlerine yöneltilen: "5. sınıflar için önermiş olduğunuz 1. kitabın adı" ve "5. sınıflar için önermiş olduğunuz 2. kitabın adı" açık uçlu sorularına öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre elde edilen veriler birleştirilmiş ve en çok tavsiye edilen kitaptan başlayarak en az iki öğretmenin tavsiye ettiği kitaba doğru bir sıralama yapılmıştır. 453 Türkçe öğretmenin önerdiği kitap ismi toplamda 304 tür. Tablo 6'da verilen kitap listesi iki ve daha fazla öğretmen tarafından önerilen yerli veya yabancı 118 kitaptan oluşmaktadır. Bir öğretmen tarafından tavsiye edilen 186 kitap ise listeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 6. Türkçe Öğretmenlerinin 5.Sınıflar için Önerdikleri Kitap Listesi

Eserin Adı	Yazar/Şair Adı	(f)
Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu	Eleanor Coerr	48
Küçük Kara Balık	Samed Bahrengi	38
Bunun Adı Findel	Andrew Clements	33
Dedemin Bakkalı	Şermin Yaşar	30
Yankılı Kayalar	Ahmet Yılmaz Boyunağa	30
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Roald Dahl	20
Masal Masal İçinde	Ahmet Ümit	19
Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	17
Bir Küçük Osmanlı Vardı	Hasan Nail Canat	16
Küçük Prens	Antoine de Saint-Exupery	16

Abartma Tozu	Şermin Yaşar	14
Şeker Portakalı	Jose Mauro De Vesconcelos	11
Yürek Dede ile Padişah	Cahit Zarifoğlu	11
Martı	Jonathan Livingston Richard Bach	10
Mutlukent'in Yöneticisi	Emin Özdemir	10
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	9
Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	9
Momo	Michael Ende	9
İçimdeki Müzik	Sharon M. Draper	8
Kaşığı	Ömer Seyfettin	8
Malamander	Thomas Taylor'ın	8
Sakız Sardunya	Elif Şafak	8
Sol Ayağım	Christy Brown	8
Cingo	Şermin Yaşar	7
Hachiko (Sahibini Bekleyen Köpek)	Leslea Newman	7
Hacker Selim	Recep Özkul	7
Vanilya Kokulu Mektuplar	Sevim Ak	7
80 Günde Devri Âlem	Jules Verne	6
Domates Saçlı Kız	Sevim Ak	6
Dünya Merkezine Yolculuk (Seyahat)	Jules Verne	6
Göl Çocukları	İbrahim Örs	6
Ömer Seyfettin 'den Hikâyeler (Klasikleri)	Ömer Seyfettin	6
Zaman Bisikleti	Bilgin Adalı	6
Alice Harikalar Diyarında	Lewis Carroll	5
Büyük Atatürk ten Küçük Öyküler	Süleyman Bulut	5
Fadış	Gülten Dayıoğlu	5
Gulibik	Çetin Öner	5
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi	Luis Sepulveda	5
Mırıldanan Çocuk	Gabriele Clima	5
Ormanı Yemek Yasak (Seri)	Tuğba Çoşkuner	5
Almarpa'nın Gizemi	Koray Avcı Çakman	4
Bir Şeftali Bin Şeftali	Samed Behrengi	4
Dede Korkut	Muharrem Ergin	4
Eğlenceli Tarih Serisi (Mimar Sinan 2)	Metin Özdamarlar	4
İki Yıl Okul Tatili	Jules Verne	4
İnsan Ne İle Yaşar	Lev Tolstoy	4
Matilda	Roadl Dahl	4
Mutlu Prens	Oscar Wilde	4
Nils ve Uçan Kaz	Selma Lagerlöf	4
Siyah inci	Anna Sewell	4
Uçan Sınıf	Erich Kastner	4
Uçurtmam Bulut Şimdi	Sevim Ak	4
Yalnız Efe	Ömer Seyfettin	4
Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği	Behiç Ak	4
101 Deyim 101 Öykü	Süleyman Bulut	3
87 Oğuz	Nimet Çalapala & Rakım Çalapala	3
Arkadaşıma Veda	Zülfü Livaneli	3
Çizgili Pijamalı Çocuk	John Boyne	3
Heidi	Johanna Spyri	3
Kaşan'ın Günlüğü Bizim Çocuklar	Ahmet Hakan Yıldırım	3

Keloğlan Masalları	Tahir Alangu	3
Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe	Paola Peretti	3
Milli Şairimiz Mehmet Akif	Metin Özdamarlar	3
Patates Spor Serisi	Yusuf Asal	3
Petey	Ben Mikaelsen	3
Polyana	Eleanor H. Porter	3
Serçe Kuş	Cahit Zarifoğlu	3
Şimdiki Çocuklar Harika	Aziz Nesin	3
Şu Acayip Şeyler Serisi (Burunlar 1)	Tarık Uslu	3
Ütopyaya Yolculuk	Şöhret Doğruyol Sağbaş	3
Yol Arkadaşım Bayram Şekeri	Hasan Başdemir	3
Yuan Huan'ın Kulübesi	Miyase Sertbarut	3
101 Atasözü 101 Öykü	Süleyman Bulut	2
35 Kilo Tembel Tenekte	Anna Gavalda	2
Babaannemin İçine Uzaylı Kaçtı	Sevgi Saygı	2
Balonla Beş Hafta	Jules Verne	2
Beyaz Diş	Jack Londn	2
Bir Kelime Seyyahu	Özgür Aras Tüfek	2
Bir Problem Bin Çözüm	Nehir Yarar	2
Çatıdaki Gezegen	Behiç Ak	2
Çaylak ile Filozof Ben Bir Neyim?	Özkan Öze	2
Çöp Plaza	Miyase Sertbarut	2
Dede Korkut Hikâyeleri	Bilgin Cilasun	2
Dedem Bir Kiraz Ağacı	Angela Nanetti	2
Dedemin Kırmızı Kamyonu	Ali Kırca	2
Dikkat İcat Çıkabilir	Melih Tuğtağ & Çağrı Cebeci	2
Diyet	Ömet Seyfettin	2
En Gür Seda İstiklal Marşı	Yusuf Dursun	2
Fil	Peter Carnavas	2
Gizemli Kitap	Murat Kömür	2
Gökte Biri Var	Sevim Ak	2
Havaya Uçan At	Peyami Safa	2
Hayal Takımı	Nermin Bezmen	2
Hermitler Büyülü Taş	Alev Dönmez	2
Kara Oklar Çetesi	Ahmet Şerif İzgören	2
Katıraslan	Cahit Zarifoğlu	2
Kibirli Sözcükler Kasabası	Mehmet Solmaz	2
Kitaplardan Korkan Çocuk	Susanna Tamaro	2
Köye Yazar Geldi	Koray Avcı Çakman	2
Kum Saati	Fatih Tuncay	2
Kumkurdu	Asa Lind	2
La Fontaine 'den masallar	Jean de la Fontaine	2
Mahalle Sineması	Sevim Ak	2
Masal Masal Anadolu	Koray Avcı Çakman	2
Motorlu Kuş	Cahit Zarifoğlu	2
Ökkeş Serisi	Muzaffer İzgü	2
Ölümsüz Aile	Natalie Babbitt	2
Polen ve Büyülü Krallık	Murat Kömür	2
Postayla Gelen Deniz Kabuğu	Behiç Ak	2
Robinson Crusoe	Daniel Defoe	2
Sevdalı Bulut Masalı	Nazım Hikmet Ran	2

Sevgili Hiç Tanımadığım Çocuk	Hanzade Servi	2
Son Adanın Çocukları	Zülfü Livaneli	2
Tom Sawyer	Mark Twain	2
Ünsüz Youteberın Günlüğü 1 ve 2	Miyase Sertbarut	2
Yasemen	Hasan Nail Canat	2
Yer Altında Bir Şehir	Kemalettin Tuğcu	2

Tablo 6'da görüldüğü gibi 117 eserden f(10) ve üzeri olan toplam 15 eser yer almaktadır. Bunlar: Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(48), Küçük Kara Balık f(38), Bunun Adı Findel f(33), Dedemin Bakkalı f(30) ve Yankılı Kayalar'dır f(30). Hemen ardından Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(20), Masal Masal İçinde f(19), Kraliçeyi Kurtarmak f(17), Bir Küçük Osmancık Vardı f(16), Küçük Prens f(16), Abartma Tozu f(14), Şeker Portakalı f(11) Yürek Dede ile Padişah f(11), Martı f(10) ve Mutlu Kentin Yöneticisi f(10) gelmektedir. 48 ile en yüksek değere sahip olan ise Eleanor Coerr'ın yazdığı Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu'dur.

Tablo 6'daki listede; Tolstoy, Michael Ende, Daniel Defoe, Jules Verne gibi dünyaca ünlü olan klasik yazarların eserleri yer alırken diğer taraftan Şermin Yaşar, Sevim Ak, Behiç Ak, Koray Avcı Çakman, Fatih Tuncay, Murat Kömür, Özkan Öze, Özgür Aras Tüfek, Miyase Sertbarut, Ahmet Şerif İzgören, Zülfü Livaneli, Recep Özkul gibi günümüz yaşayan popüler yazarlarının da eserleri bulunmaktadır.

Verilen listede aynı yazara ait birden çok kitabın da tavsiye edildiği görülmektedir. Hasan Nail Canat'ın Yasemen ve Bir Küçük Osmancık Vardı kitapları; Miyase Sertbarut'un Ünsüz Youteberın Günlüğü 1 ve 2, Yuan Huan'ın Kulübesi gibi kitapları önerilmiştir. Zülfü Livaneli'nin Son Adanın Çocukları, Arkadaşıma Veda kitapları, Behiç Ak'ın Postayla Gelen Deniz Kabuğu, Çatıdaki Gezegen, Yaşamın Ç Harfi Kardeşliği kitapları da aynı listede tavsiye edilmiştir. Murat Kömür' ün Polen ve Büyülü Krallık, Gizemli Kitap kitapları listede yerini almıştır. Koray Avcı Çakman'ın Masal Masal Anadolu, Köye Yazar Geldi, Almarpa'nın Gizemi isimli üç kitabı önerilirken, Sevim Ak'ın Mahalle Sineması, Gökte Biri Var, Vanilya Kokulu Mektuplar, Domates Saçlı Kız gibi dört kitabı tavsiye edilmiştir. Şermin Yaşar'ın Dedemin Bakkalı, Abartma Tozu, Cingo gibi kitapları, Süleyman Bulut'un 101 Atasözü 101 Öykü, Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler, 101 Deyim 101 Öykü kitapları önerilenler arasında listede yerini almıştır. Ömer Seyfettin'in öykülerinden Yalnız Efe, Diyet, Kaşığı gibi kitaplarıyla Cahit Zarifoğlu'nun Serçe Kuş, Motorlu Kuş ve Yürek Dede ile Padişah kitapları önerilenler arasında görülmektedir.

Tablo 7. Türkçe Öğretmenlerinin 5. Sınıflar için Önerdikleri Kitapları Önerme Nedenleri

Tavsiye Kodu	Tavsiye Nedeni	(f)
A	Okuyup beğendiğim için	651
B	Ödüllü olduğu için	30
C	Öğrenciler tavsiye ettiği için	100
Ç	Çok satıldığı için	35
D	Öğretleri yüksek olduğu için	298
E	Dil ve üslubu hoşuma gittiği için	283
F	Görselleri hoşuma gittiği için	60
G	Diğer	20

5.Sınıfların listesinde yer alan tüm kitapların öğretmenlerin neden tavsiye ettikleri Tablo 7'de verilmiştir. Öğretmenlerin çoktan seçmeli onay kutuları şeklinde verilen seçeneklerden birden çoğunu seçtikleri görülmektedir. Öğretmenlerin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa en çok okuyup beğendikleri için f(651) tavsiye ettikleri görülmektedir. Buradan hareketle genel olarak öğretmenlerin

kitapları okuduktan sonra tavsiye ettikleri anlaşılmakta ve okumadıkları kitapları çok tavsiye etmedikleri çıkarımına ulaşılmaktadır. Genel olarak okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, öğretileri yüksek olduğu f(298), dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(283) tavsiye edildiği Tablo 7'deki değerlerden anlaşılmalıdır. En az "Diğer" (20), ödüllü olması f(30) ve çok satması f(35) tavsiye nedeni olarak seçilmiştir.

Tablo 8. 5. Sınıflar için f(10)'dan fazla Türkçe Öğretmeni Tarafından Tavsiye Edilen Kitaplar, Öğretmenlerin Tavsiye Nedenleri ve Eğitim Durumları

Kitap Adı	A	B	C	Ç	D	E	F	G	L	Yl	Dr	(f)
Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu	48	4	4	1	31	25	9	2	43	5		48
Küçük Kara Balık	34	2	7	0	20	22	5	0	34	4		38
Bunun Adı Findel	23	0	5	2	22	15	4	1	25	8		33
Dedemin Bakkalı	23	0	7	1	14	13	4	0	25	5		30
Yankılı Kayalar	25	3	7	4	15	17	1	0	26	4		30
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	23	1	6	2	14	15	1	0	15	4	1	20
Masal Masal İçinde	14	1	0	4	10	8	2	4	16	3		19
Kraliçeyi Kurtarmak	13	0	5	1	8	13	5	0	15	2		17
Bir Küçük Osmancık Vardı	13	0	1	1	7	9	2	1	11	5		16
Küçük Prens	21	3	5	1	18	20	7	3	6	8	2	16
Abartma Tozu	14	0	2	0	5	7	2	3	14	0		14
Şeker Portakalı	8	0	1	0	10	6	1	1	7	4		11
Yürek Dede ile Padişah	11	4	0	0	3	2	1	1	11	0		11
Martı	8	2	3	1	4	5	1	0	6	4		10
Mutlukent'in Yöneticisi	9	0	1	0	5	5	0	0	10	0		10
Toplam	287	20	54	18	186	182	45	16	264	56	3	323

Tablo 8'de verilen bilgilere göre f(10) ve daha fazla öğretmen tarafından tavsiye edilen kitaplar ve öğretmenlerin tavsiye nedenlerine ilişkin şu bilgilere ulaşılmıştır:

Türkçe öğretmenlerinin kitapları tavsiye etme nedenleri "Okuyup beğendikleri için" f(287), "Öğretileri yüksek olduğu için" f(186) ve "Dil ve üslubu hoşlarına gittiği için" f(182) şeklinde sıralanmaktadır. Tablodaki genel toplama bakıldığında en az tavsiye nedeni, "Diğer" f(16) seçeneğiyle "Çok satıldığı için" f(18) seçeneğinde görülmektedir.

Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu, Küçük Kara Balık, Bunun Adı Findel, Dedemin Bakkalı, Yankılı Kayalar, Charlie'nin Çikolata Fabrikası, Masal Masal İçinde, Bir Küçük Osmancık Vardı, Abartma Tozu, Küçük Prens, Yürek Dede ile Padişah, Mutlukent'in Yöneticisi, Martı gibi kitapları Türkçe öğretmenleri "Okuyup beğendikleri için" tavsiye etmişlerdir. Kraliçeyi Kurtarmak'ı okuyup beğendikleri ve dil ve üslubu hoşlarına gittiği için tavsiye etmişlerdir. Bunun Adı Findel kitabı okuyup beğendikleri f(23) ve öğretilerinin yüksek olması f(22) sebebiyle tavsiye edilmektedir. Küçük Prens kitabı ise okuyup beğendikleri f(21) ve dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(20) tavsiye edilmektedir. Şeker Portakalı kitabını öğretmenler en çok öğretileri yüksek olduğu için f(10) tavsiye etmişlerdir. Okuyup beğenme f(8) nedeni ise ilk kez bu kitapta 2. sraya gerilemiştir.

Tablo 8'de "Diğer" seçeneğini işaretleyen on beş öğretmen herhangi bir görüş belirtmezken bir öğretmenin "Bunun Adı Findel" kitabı için: "Üniversitedeki hocam önermişti" (Ö 155) açıklaması getirdiği görülmektedir.

Tablo 8'e göre öğretmenlerin eğitim düzeyleri hakkında ise şu bilgilere ulaşılmıştır: Genel olarak öğretmenlerin eğitim düzeyleri lisanstır. Bu nedenle lisans mezunu öğretmenin daha çok kitap tavsiyesinde yer aldığı görülmektedir. İki doktora mezunu öğretmenin ikisinin de Küçük Prens

kitabını tavsiye ettikleri görülmektedir. Doktora yapan bir öğretmenlerden biri Charlie'nin Çikolata Fabrikası kitabını 5.sınıflar için tavsiye etmiştir. Bunun Adı Findel f(8) ve Küçük Prens f(8) kitapları yüksek lisans mezunu öğretmenlerin en çok tavsiye ettikleri kitaplardır. Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(43), Küçük Kara Balık f(34), Bunun Adı Findel f(25), Dedemin Bakkalı f(25), Yankılı Kayalar f(26) kitapları lisans mezunu öğretmenlerinin en çok tavsiye ettikleri kitaplardandır.

Türkçe Öğretmenlerinin 6.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Tavsiyelerine İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 6. Sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 9'da gösterilmiştir. 453 Türkçe öğretmenin önerdiği kitap ismi toplamda 329'dur. Tablo 9'da verilen kitap listesi iki ve daha fazla öğretmen tarafından önerilen yerli veya yabancı 131 kitaptan oluşmaktadır. Bir öğretmen tarafından tavsiye edilen 198 kitap ise listeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 9. Türkçe Öğretmenlerinin 6.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Listesi

Eserin Adı	Yazar/ Şair Adı	(f)
Sol Ayağım	Christy Brown	33
İçimdeki Müzik	Sharon M. Draper	30
Küçük Prens	Antoine de Saint-Exupery	30
Dedemin Bakkalı	Şermin Yaşar	26
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Roald Dahl	25
Şeker Portakalı	Jose Mauro De Vesconcelos	25
Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	22
Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu	Eleanor Coerr	22
Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	18
Martı	Jonathan Livingston Richard Bach	15
Bir Küçük Oscancık Vardı	Hasan Nail Canat	14
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	14
Momo	Michael Ende	14
Petey	Ben Mikaelson	11
Beyaz Diş	Jack London	10
Göğü Yere İndirelim	Özgür Balpınar	10
Masal Masal İçinde	Ahmet Ümit	10
Uçan Sınıf	Erich Kastner	10
Bunun Adı Findel	Andrew Clements	9
Kum Saati	Fatih Tuncay	9
Küçük Kara Balık	Samed Behrengi	8
Vanilya Kokulu Mektuplar	Sevim Ak	8
Yalnız Efe	Ömer Seyfettin	8
Çizgili Pijamalı Çocuk	John Boyne	7
Malamander	Thomas Taylor'ın	7
Pal Sokağı Çocukları	Ferenc Molnar	7
Son Ada'nın Çocukları	Zülfü Livaneli	7
Yürek Dede ile Padisah	Cahit Zarifoğlu	7
Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe	Paola Peretti	6
Matilda	Roadl Dahl	6
Sait Faik Abasıyanık tan Seçme Hikâyeler	Sait Faik Abasıyanık	6
80 Günde Devri Âlem	Jules Verne	5
Beyaz Gemi	Cengiz Aytmatov	5
Fadış	Gülten Dayıoğlu	5
İnsan Ne İle Yaşar	Lev Tolstoy	5

Mucize	R. J. Palacio	5
Sisin Sakladıkları	Miyase Sertbarut	5
Şu Acayip Serisi(1.kişi Gökyüzü,1 Hücre)	Tarık Uslu	5
Zaman Bisikleti	Bilgin Adalı	5
101 Deyim 101 Öykü	Süleyman Bulut	4
Almarpa'nın Gizemi	Koray Avcı Çakman	4
Arkadaşıma Veda	Zülfü Livaneli	4
Canım Arkadaşım	Özgür Balpınar	4
Hacker Selim	Recep Özkul	4
Hermitler Büyülü Taş	Alev Dönmez	4
Kaşığı	Ömer Seyfettin	4
Sakız Sardunya	Elif Şafak	4
Zemarkhos'un Sandığı	Mehmet Solmaz	4
101Atasozu 101 Öykü	Süleyman Bulut	3
35 Kilo Tembel Teneke	Anna Gayalda	3
Abartma Tozu	Şermin Yaşar	3
Ballı Çörek Kafeteryası	Zeynep Cemali	3
Çilekli Dondurma	Sevim Ak	3
Çocuklar için Nutuk	Mustafa Kemal Atatürk	3
Dede Korkut Hikâyeleri	Muharrem Ergin	3
Dedem Bir Kiraz Ağacı	Angela Nanetti	3
Denizler Altında 20.000 Fersah	Jules Verne	3
Don Kışot	Miguel de Cervantes	3
Dünya'nın Merkezine Yolculuk	Jules Verne	3
İki Dirhem Bir Çekirdek	İskender Pala	3
İki Yıl Okul Tatili	Jules Verne	3
Kayıp Kitaplıktaki İskelet	Mavisel Yener- Aytül Akal	3
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi	Luis Sepulveda	3
Mırıldanan Çocuk	Gabriele Clima	3
Mustafa Kutlu Hikâyeleri	Mustafa Kutlu	3
Oliver Twist	Charles Dickens	3
Postayla Gelen Deniz Kabuğu	Behiç Ak	3
Senin Maceran Tılsımlı Kolyenin Peşinde	Elif Alp	3
Uçabileceğini Hayal Eden Tavuk	Sun-Mi Hwang	3
Yankılı Kayalar	Ahmet Yılmaz Boyunağa	3
Yanlışlıkla Dünyanın Öbür Ucuna Uçan Çocuk	John Boyne	3
Yeryüzünün Kalbi	Özgür Balpınar	3
87 Oğuz	Nimet Çalapala	2
Ağaçkakanlar	Cahit Zarifoğlu	2
Aya Seyahat	Jules Verne	2
Ayasofya'da Bir Gece	Rana Demiriz	2
Balonla 5 hafta	Jules Verne	2
Ben Bir Gürgen Dalıyım	Hasan Ali Toptaş	2
Benim Küçük Dostlarım	Halide Nusret Zorlutuna	2
Bir Kelime Seyyahı/ Türkçenin Muhafızları	Özgür Aras Tüfek	2
Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler	Süleyman Bulut	2
Büyük Tuzak	Aslı Der	2
Cemile	Cengiz Aytmatov	2
Charlie'nin Büyük Cam Asansörü	Roald Dahl	2
Çatıdaki Gezegen	Behiç Ak	2
Çöp Plaza	Miyase Sertbarut	2

Çöplük	Andy Mulligan	2
Define Adası	Robert Louis Stevenson	2
Dev Şeftali	Roald Dahl	2
Dört Kardeşiler	Gülten Dayıoğlu	2
Eğlenceli Bilgi Serisi(Tarih 1 kişi)	Metin Özdamarlar	2
Ekmek Parası	Muzaffer İzgü/Kemalettin Tuğcu	2
Guliver'in Gezileri	Jonathan Swift	2
Hazine Avı	Koray Avcı Çakman	2
Işın Çağı Çocukları	Gülten Dayıoğlu	2
Karne Oyunu	Andrew Clements	2
Kekeme Hamlet	Doğukan İşler	2
Külüstür	Joy Cowley	2
Levent İz Peşinde Serileri (Levent Türkiye'yi Geziyor)	Mustafa Orakçı	2
Limon Kütüphanesi	Jo Cotterill	2
Masal Mektuplar	M. Ruhi Şirin	2
Mavi Zamanlar	Mavisel Yener	2
Memleket Hikâyeleri	Refik Halid Karay	2
Milli Şairimiz Mehmet Akif	Metin Özdamarlar	2
Motorlu Kuş	Cahit Zarifoğlu	2
Mucize	R.J. Palacio	2
Mutlukent'in Yöneticisi	Emin Özdemir	2
Olmayan Ülke	Ahmet Ümit	2
Ökkeş Serisi	Muzaffer İzgü	2
Ömer Seyfettin Seçme Hikâyeler	Ömer Seyfettin	2
Pinokyo	Carlo Collodi	2
Profesör Pi ile Türkçe(2 kişi)		
-Matematik-Fen Serileri	Birsen Ekim Özen	2
Robinson Crouse	Daniel Defoe	2
Rüzgârı Dizginleyen Çocuk	William Kamkwamba, Bryan Mealer	2
Salyangoz Avcıları	Feyza Kartopu	2
Samed Behrengi Bütün Öyküleri	Samed Bahrengi	2
Savaş Atı	Michael Morpurgo	2
Sınıftan Yükselen Sesler	Rob Buyea	2
Sunanın Serçeleri	Gülten Dayıoğlu	2
Şimdiki Çocuklar Harika	Azizi Nesin	2
Tekinsiz Okul	Murat Kömür	2
Tom Sawyer'in Maceraları	Mark Twain	2
Tuhaf Bilimler Akademisi	Şöhret Doğruyol Sağbaş	2
Tuna'dan Uçan Kuş	Gülten Dayıoğlu	2
Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği	Behiç Ak	2
Yaz Kampı	Güldem Şahan	2
Yer Altında Bir Şehir	Kemalettin Tuğcu	2
Yılkı Atı	Abbas Sayar	2
Yol Arkadaşım Bayram Şekeri	Hasan Başdemir	2
Zaman Hırsız	Clive Barker	2
Zaman Makinesi	H. G. Wels	2

Tablo 9'da görüldüğü gibi 131 kitap içinde f(10) ve üzeri frekanslı 18 kitap yer almaktadır. Bunlar: Sol Ayağım f(33), Küçük Prens f(30), Dedemin Bakkalı f(30), Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(26), Şeker Portakalı f(25), Kraliçeyi Kurtarmak f(22), Sadako-Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(22), Haritada Kaybolmak

f(18), Martı f(15), Bir Küçük Osmancık Vardı f(14), Çocuk Kalbi f(14), Momo f(14), Petey f(11), Beyaz Diş f(10), Göğü Yere İndirelim f(10), Masal Masal İçinde f(10), Uçan Sınıf'tır f(10). Görülüyor ki en çok tercih edilen kitapların yerli veya yabancı olması fark etmemektedir. Hatta bunlardan İrlandalı yazar Christy Brown'un otobiyografik romanı Sol Ayağım en yüksek öneri sayısı almış kitap olması açısından dikkat çekicidir. Öğretmenlerin sadece yerli kitap tavsiye etmedikleri beğendikleri yabancı kitapları da önerdikleri görülmektedir.

Tablo 9'daki listede; Christy Brown, Sharon M. Draper Antoine de Saint-Exupery, Jose Mauro De Vesconcelos, Vladimir Tumanov, Roald Dahl, Eleanor Coerr, Jonathan Livingston, Richard Bach Michael Ende, Edmondo De Amicis, Ben Mikaelson, Jack London, Erich Kastner, Andrew Clements, John Boyne, Jules Verne gibi dünyaca ünlü yabancı yazarların eserlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. En yüksek değer almış ilk 10 kitabın içine dördüncü sırada sadece bir Türk yazar Şermin Yaşar'ın kitabının yer aldığı görülmektedir. Şermin Yaşar'ın dışında, Hasan Nail Canat, Özgür Balpınar, Ahmet Ümit, Fatih Tuncay, Sevim Ak, Ömer Seyfettin, Zülfü Livaneli, Cahit Zarifoğlu gibi yazarlar yer almaktadır. Bunlardan başka Sait Faik Abasıyanık, Cengiz Aytmatov, Gülten Dayıoğlu, Miyase Sertbarut, Tarık Uslu, Bilgin Adalı, Süleyman Bulut, Koray Avcı Çakman, Özgür Balpınar Alev Dönmez gibi günümüz yaşayan popüler yazarlarla birlikte klasik yazıp hayatta olmayan ünlü Türk yazarların (Ömer Seyfettin, Sait Faik Abasıyanık gibi) kitaplarının da listede yer aldığı görülmektedir.

Verilen listede Türk ya da yabancı aynı yazara ait birden çok kitabın da tavsiye edildiği görülmektedir. Özgür Balpınar'ın; Göğü Yere İndirelim f(10), Canım Arkadaşım f(4), Yeryüzünün Kalbi f(3); Roald Dahl'ın Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(25), Matilda f(6), Dev Şeftali f(2), Charlie'nin Büyük Cam Asansörü f(2) kitapları tavsiye edilenler arasında yer almıştır. Vladimir Tumanov'un Sevim Ak'ın; Metin Özdamarlar'ın, Zülfü Livaneli ve Gülten Dayıoğlu gibi daha pek çok yazarın da birden fazla kitabı listede önerilmiştir.

Tablo 10. Türkçe Öğretmenlerinin 6. Sınıflar için Önerdikleri Kitapları Önerme Nedenleri

Tavsiye Kodu	Tavsiye Nedeni	f
A	Okuyup beğendiğim için	650
B	Ödüllü olduğu için	40
C	Öğrenciler tavsiye ettiği için	108
Ç	Çok satıldığı için	76
D	Öğretileri yüksek olduğu için	288
E	Dil ve üslubu hoşuma gittiği için	319
F	Görselleri hoşuma gittiği için	143
G	Diğer	45

6.Sınıfların listesinde yer alan kitapları öğretmenlerin neden tavsiye ettikleri Tablo 10'da verilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa en çok "okuyup beğendikleri için" f(650) tavsiye ettikleri görülmektedir. Genel olarak; okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, sırasıyla en fazla "dil ve üslubunu beğendikleri" için f(319), "öğretileri yüksek olduğu için" f(288), "görsellerini beğendikleri için" için f(143) ve "öğrenciler tavsiye ettiği için" f(108) seçenekleri gelmektedir. Tablo 10'da en az frekansı "ödüllü olduğu için" f(40) seçeneği almaktadır. "Diğer" seçeneğini ise f(45) öğretmen seçmiş, bazıları konu ile ilgili görüş bildirirken bazıları herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Tablo 11. 6. Sınıflar için f(10)'dan fazla Türkçe Öğretmeni Tarafından Tavsiye Edilen Kitaplar, Öğretmenlerin Tavsiye Nedenleri ve Eğitim Durumları

Kitap Adı	A	B	C	Ç	D	E	F	G	L	YI	Dr	f
-----------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	---

Sol Ayağım	28	5	4	6	22	14	1	0	27	6	33
İçimdeki Müzik	25	3	7	1	24	12	1	1	26	4	30
Küçük Prens	26	5	7	10	22	20	9	0	25	5	30
Dedemin Bakkalı	19	0	4	3	9	15	1	0	25	1	26
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	22	1	7	3	8	11	5	3	21	4	25
Şeker Portakalı	15	2	7	3	12	11	0	0	19	6	25
Kraliçeyi Kurtarmak	18	2	4	1	8	12	2	2	15	7	22
Sadako-Kâğıttan Bin Turna Kuşu	16	1	2	1	16	9	1	0	18	4	22
Haritada Kaybolmak	15	2	2	1	7	7	5	2	13	5	18
Martı	12	2	0	3	12	7	5	0	14	1	15
Bir Küçük Osmancık Vardı	9	0	3	0	7	10	0	0	14	0	14
Çocuk Kalbi	9	0	2	2	11	7	1	0	12	2	14
Momo	12	1	5	2	9	6	0	0	13	1	14
Petey	9	0	2	0	6	5	0	1	10	1	11
Beyaz Diş	6	1	2	1	6	5	0	0	9	1	10
Göğü Yere İndirelim	10	3	2	4	5	3	0	0	9	1	10
Masal Masal İçinde	9	0	0	0	4	6	1	0	6	4	10
Uçan Sınıf	8	1	3	1	7	9	1	2	8	2	10
Toplam	268	29	63	42	195	169	33	11	284	55	339

Genel olarak Türkçe öğretmenlerinin kitapları tavsiye etme nedenleri, “Okuyup beğendikleri için” f(268) “Öğretileri yüksek olduğu için” f(195) ve “Dil ve üslubu hoşlarına gittiği için” f(169) şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 11’deki toplam frekanslara bakıldığında en az “diğer” f(11) ve “ödüllü olduğu için” f(29) tavsiye edildiği görülmektedir.

Tablo 11’de göre Sol Ayağım, İçimdeki Müzik, Küçük Prens, Dedemin Bakkalı, Charlie’nin Çikolata Fabrikası, Şeker Portakalı, Kraliçeyi Kurtarmak, Haritada Kaybolmak, Momo, Petey, Göğü Yere İndirelim, Masal Masal İçinde kitapları en çok “Okuyup beğendikleri için” tavsiye edilenlerdendir. Ayrıca bu kitapların okuyup beğenilmesi kadar öğretilerinin yüksek olması ve dil ve üslubunun beğenilmesi de tavsiyesinde büyük rol oynamaktadır.

Sadako Kâğıttan Bin Turna Kuşu okuyup beğendikleri f(16) ve öğretileri yüksek olduğu için f(16) tavsiye edilmektedir. Martı, kitabı da Sadako kitabı gibi okuyup beğendikleri f(12) ve “öğretileri yüksek olduğu için f(12) tavsiye edilmektedir. Bir Küçük Osmancık Vardı kitabını dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(10) ve okuyup beğendikleri için f(9) tercih etmektedirler. Çocuk Kalbi kitabı ise daha çok öğretileri yüksek olduğu için f(11) ve okuyup beğendikleri için f(9) tercih edilmektedir. Beyaz Diş kitabı aynı Sadako kitabı gibi okuyup beğendikleri için f(6) ve öğretileri yüksek olduğu için f(6) tavsiye edilmektedir. Uçan Sınıf kitabı da Bir Küçük Osmancık Vardı kitabında olduğu gibi dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(9) ve okuyup beğendikleri için f(8) tercih edilmiştir.

Tablo 11’deki “Diğer” f(11) seçeneğine herhangi bir şey belirtmeyen öğretmenler olduğu gibi farklı nedenler yazanlar da bulunmaktadır. Bunlara aşağıda örnekler verilmektedir.

“İçimdeki Müzik” kitabı için “Farkındalık oluşturuyor (Ö189)”.

“Charlie’nin Çikolata Fabrikası” kitabı için “Eğlenceli olduğu için (Ö69)”. “Sürükleyici, çocuklar severek okuyor (Ö80). Çok eğlenceli. Sonunda filmi izleme etkinliği de yapılarak daha da keyifli hale gelebilir (Ö335).”

“Kraliçeyi Kurtarmak” ve “Haritada Kaybolmak” kitapları için aynı öğretmen “Dikkat çekici ve heyecanlı buluyor öğrenciler (Ö241).

“Petey” kitabı için “Özellikle kız öğrencilerin hoşuna gittiği için (Ö316)”.

“Uçan Sınıf” kitabı için “Eğlenceli, MEB tavsiyesi (Ö409)”.

“Kum Saati” kitabı için “Macera kitabı olduğu için, öğrencilerimden olumlu dönüt aldığım için (Ö210)” gibi görüşler belirtilmiştir.

Tablo 11’deki bilgilere göre f(10)’dan fazla olan kitapları tavsiye eden öğretmenlerin eğitim düzeyleri ile ilgili genel olarak öğretmenlerin eğitim düzeylerinin lisans olduğu ve bu nedenle lisans mezunu öğretmenin daha çok kitap tavsiyesinde yer aldığı görülmektedir. Doktora mezunu öğretmenlerin listedeki kitaplarda hiç önerisi yoktur.

Sol Ayağım f(27), İçimdeki Müzik f(25), Küçük Prens f(25), Dedemin Bakkalı f(25) ve Charlie’nin Çikolata Fabrikası f(21) kitapları lisans mezunu öğretmenler tarafından en çok önerilen kitaplar arasındadır. Şeker Portakalı f(6), Kraliçeyi Kurtarmak f(7) ve Sol Ayağım f(6) kitapları yüksek lisans mezunu öğretmenlerin en çok önerdikleri kitaplardandır. Dedemin Bakkalı f(1), Martı f(1), Momo f(1), Petey f(1), Beyaz Diş f(1) ve Göğü Yere İndirelim f(1) kitapları ise yüksek lisans mezunu bir öğretmen tarafından tavsiye edilmiş kitaplardandır. Bir Küçük Osmancık Vardı kitabını yüksek lisans mezunu öğretmenlerin hiç tavsiye etmediği görülmektedir.

Türkçe Öğretmenlerinin 7.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Tavsiyelerine İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 7. sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 12’de gösterilmiştir. 453 Türkçe öğretmenin önerdiği kitap ismi toplamda 324’tür. Tablo 12’de verilen kitap listesi iki ve daha fazla öğretmen tarafından önerilen yerli veya yabancı 121 kitaptan oluşmaktadır. Bir öğretmen tarafından tavsiye edilen 203 kitap ise listeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 12: Türkçe Öğretmenlerinin 7.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Listesi

Eserin Adı	Yazar/ Şair Adı	(f)
İçimdeki Müzik	Sheon Draper	59
Sol Ayağım	Christy Brown	59
Momo	Micheal Ende	42
Şeker Portakalı	Jose Mauro de Vasconcelles	36
Petey	Ben Mikaelson	25
İnsan Ne İle Yaşar	Lev Tolstoy	22
Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	21
Çizgili Pijamalı Çocuk	John Boyne	19
Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	16
Küçük Prens	Antoine de Saint-Exupery	14
Beyaz Diş	Jack London	13
Beyaz Gemi	Cengiz Aytmatov	12
Çalığı	Reşat Nuri Güntekin	12
Pál Sokağı Çocukları	Ferenc Molnar	12
Sefiller	Victor Hügo	12
Dedemin Bakkalı	Şermin Yaşar	10
Martı	Jonathan Livingston - Richard Bach	9
Sadako	Eleanor Coerr	9
Charlie’nin Çikolata Fabrikası	Roald Dahl	8
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	8
Mucize	R.J. Palacio	7

Kapilandın Kobayları Serisi (1-2-3-4)	Miyase Sertbarut	6
Simyacı	Paulo Coelho	6
Sisin Sakladıkları	Miyase Sertbarut	6
Son Ada'nın Çocukları	Zülfü Livaneli	6
Nutuk	Mustafa Kemal Atatürk	5
Süper Gazeteciler	Aytül Akal	5
Şimdiki Çocuklar Bir Harika	Aziz Nesin	5
Kiraz Ağacı ile Aramdaki Mesafe	Paola Peretti	4
Benim Küçük Dostlarım	Halide Nusret Zorlutuna	4
Malamander	Thomas Taylor	4
Ölümsüz Aile	Natalie Babbitt	4
Ömer Seyfettin Hikâyeleri (Bomba)	Ömer Seyfettin	4
Uçan Sınıf	Erich Kastner	4
Yaban	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	4
Bunun Adı Fındel	Andrew Clements	3
Çaylak ve Filozof 1,2	Özkan Öze	3
Çöp Plaza	Miyase Sertbarut	3
Don Kışot	Miguel De Cervantes Saavedra	3
Dört Kardeştiler	Gülten Dayıoğlu	3
Eyvah Kitap	Mine Soysal	3
Fareler ve İnsanlar	John Steinbeck	3
Göğü Yere İndirelim	Özgür Balpınar	3
Halime Kaptan	Rifat Ilgaz	3
İki Şehrin Hikâyesi	Charles Dicknes	3
Karışık	Sharon M. Draper	3
Kayıp Kitaplıktaki İskelet -1-2-3-	Mavisel Yener	3
Limon Kütüphanesi	Jo Cotterill	3
Ünsüz Youtuberın Günlüğü	Miyase Sertbarut	3
Mo'nun Gizemi	Gülten Dayıoğlu	3
Oliver Twist	Mark Twain	3
Rüzgârı Dizginleyen Çocuk	William Kamkwamba	3
Sakız Sardunya	Elif Şafak	3
Savaş Atı	Michael Morpurgo	3
Sebep Ey	Adil Erdem Bayazıt	3
Seksen Günde Devri Âlem	Jules Verne	3
Şirpençe	Yavuz Bahadıroğlu	3
Toprak Ana	Cengiz Aytmatov	3
Tuhaf Bilimler Akademisi	Şöhret Doğruyol Sağbaş	3
Üsküpten Kosovaya	Yavuz Bülent Bakiler	3
Ütopyaya Yolculuk	Şöhret Doğruyol Sağbaş	3
Vahşetin Çağrısı	Jack London	3
Yaşlı Adam ve Deniz	Ernest Hemingway	3
Yılkı Atı	Abbas Sayar	3
Abartma tozu	Şermin Yaşar	2
Acımak	Reşat Nuri Güntekin	2
Akif Dede	Yılmaz Yenidingç/ Vehbi Wakkasoğlu	2
Arkadaşıma Veda	Zülfü Livaneli	2
Ateşten Gömlek	Halide Edip Adıvar	2
Ay a Kulak Ver	Michael Morpurgo	2
Ayasofya'da Bir Gece	Rana Demiriz	2

Balonla Beş Hafta	Jules Verne	2
Bandırma Roket Kulübü	Ahmet Şerif İzgören	2
Ben Bir Gürgen Dalıyım	Hasan Ali Toptaş	2
Bir Genç Kızın Gizli Defteri	İpek Ongun	2
Canım Arkadaşım	Özgür Balpınar	2
Cingöz Recai(Cingözün Esrarı)	Peyami Safa	2
Çöplük	Andy Mulligan	2
Dede Korkut Hikâyeleri	Muharrem Ergin	2
Dedem Bir Kiraz Ağacı	Angela Nanetti	2
Define Adası	Robert Louis Stevenson	2
Denemeler	Montaigne	2
Dünya Klasikleri	Yayınevi Belli Değil	2
Dünyayı Dolduran Kiraz	Şükrü Karaca	2
Elveda Gülsarı	Cengiz Aytmatov	2
Endülüs'te Bir Hafta	Rana Demiriz	2
Fadış	Gülten Dayıoğlu	2
Falaka	Ahmet Raasim	2
Midos Kartalı'nın Gözleri	Gülten Dayıoğlu	2
Gün Olur Asra Bedel	Cengiz Aytmatov	2
Güneşi Uyandırılım	Jose Mauro De Vasconcelos	2
Hafıza Koleksiyoncusu	Kayahan Demir	2
İnci	John Steinbeck	2
İyi Geceler Bay Tom	Michella Magorian	2
Joseph'in Yakarışı	Yunus Koşar	2
Kalbimin Efendisi	Salih Suruç	2
Kardeşim Benim	Cynthia Lord	2
Kayıp Gül	Serdar Özkan	2
Keloğlan Masalları	Tahir Alangu	2
Kum Saati	Fatih Tuncay	2
Küçük Kara Balık	Samed Bahrengi	2
Kürk Mantolu Madonna	Sabahattin Ali	2
Masal Masal İçinde	Ahmet Ümit	2
Mavi Kuş	Mustafa Kutlu	2
Memleket Hikâyeleri	Refik Halid Karay	2
Mesneviden Seçmeler	Mevlana Celaleddin Rumi	2
Mutlu Prens	Oscar Wilde	2
Mutluluk Sokağı	Ferda İzbudak Akıncı	2
Ölümsüz Ece	Gülten Dayıoğlu	2
Ölümsüz Kalp	Serdar Özkan	2
Parbat Dağı'nın Esrarı	Gülten Dayıoğlu	2
Patenli Kız	Zeynep Cemali	2
Sarayda Bir Yıl	Rana Demiriz	2
Siyah inci	Anna Sewell	2
Sonsuzluk Kütüphanesi	Mavisel Yener	2
Suna 'nın Serçeleri	Gülten Dayıoğlu	2
Şimşek Hırsız	Rick Riordan	2
Uysal Ben	Walt Morey	2
Yedi Renk Hikâyeler	Alper Tunga Kumtepe	2
Yeryüzünün Kalbi	Özgür Balpınar	2
101 deyim 101 öykü	Süleyman Bulut	2

Tablo 12’de görüldüğü gibi 121 kitap içinde f(10)’dan yüksek frekanslı 16 kitap yer almaktadır. Bunlar: İçimdeki Müzik f(59), Sol Ayağım f(59), Momo f(42), Şeker Portakalı f(36), Petey f(25), İnsan Ne ile Yaşar f(22), Haritada Kaybolmak f(21), Çizgili Pijamalı Çocuk’tur f(19). Kraliçeyi Kurtarmak f(16), Küçük Prens f(14), Beyaz Diş f(13), Beyaz Gemi f(12), Çalığı f(12), Pal Sokağı Çocukları f(12), Sefiller f(12), Dedemin Bakkalı f(10)’dır. Ayrıca 2 frekansına ait ise toplamda f (57) kitap ismi bulunmaktadır.

Görülüyor ki en çok tercih edilen kitapların yerli veya yabancı olması fark etmemektedir. Hatta bunlardan Sharon M. Draper’e ait İçimdeki Müzik f(59) kitabıyla, İrlandalı yazar Christy Brown’un otobiyografik romanı Sol Ayağım f(59) en yüksek öneri sayısı almış kitap olmaları açısından dikkat çekicidir. Tablo 12’deki listede en çok önerilen kitapların çoğunun yabancı yazarlara ait olduğu görülmekte ve bu durumda öğretmenlerin yabancı yazarları daha çok tavsiye ettikleri anlaşılmaktadır. En yüksek değer almış ilk 16 kitabın içinde Türk yazarlardan sadece; Cengiz Aytmatov, Reşat Nuri Güntekin ve Şermin Yaşar’ın kitapları görülmektedir. Bu yazarların dışında günümüz yaşayan popüler yazarlarla birlikte klasik yazıp hayatta olmayan ünlü Türk yazarların kitaplarının da yer aldığı görülmektedir.

Verilen listede aynı Türk yazara ait birden çok kitabın da tavsiye edildiği görülmektedir. Özellikle; Cengiz Aytmatov’un Beyaz Gemi f(12), Toprak Ana f(3), Elveda Gülsarı f(2) Gün Olur Asra Bedel f(2) kitapları ile Şermin Yaşar’ın; Abartma Tozu f(2), Dedemin Bakkalı f(10) isimli kitapları yer almaktadır. Önceki tablolarda olduğu gibi bu tabloda da Miyase Sertbarut’un Sisine Sakladıkları f(6), Kapiland’ın Kobayları Serisi (1-2-3-4) f(6), Ünsüz Youtuberın Günlüğü f(3), Çöp Plaza f(3) kitapları bulunmaktadır. Listede ilk kez adı görülen Şöhret Doğruyol Sağbaş’ın; Tuhaf Bilimler Akademisi f(3), Ütopyaya Yolculuk f(3) kitapları ile Özgür Balpınar’ın; Yeryüzünün Kalbi f(2), Göğü Yere İndirelim f(3), Canım Arkadaşım f(2) kitapları diğer listelerdeki gibi burada da yerini almıştır. Gülten Dayıoğlu’nun Dört Kardeştiler f(3), Mo’nun Gizemi f(3), Fadış f(2), Midas Kartalının Gözleri f(2), Ölümsüz Ece f(2), Parbat Dağı’nın Esrarı f(2), Suna’nın Serçeleri f(2) isimli 7 kitabın listede yerini aldığı görülmektedir. Yine Mavisel Yener’in; Sonsuzluk Kütüphanesi f(2), Kayıp Kitaplıktaki İskelet 1-2-3 f(2) kitaplarıyla, Rana Demiriz’in; Sarayda Bir Yıl f(2), Endülüs’te Bir Hafta f(2), Ayasofya’da Bir Gece f(2) gibi kitapları bulunmaktadır. Son olarak da Serdar Özkan’ın; Ölümsüz Kalp f(2) ve Kayıp Gül f(2) kitaplarının listede yer aldığı görülmektedir.

Tablo 13. Türkçe Öğretmenlerinin 7. Sınıflar İçin Önerdikleri Kitapları Önerme Nedenleri

Tavsiye Kodu	Tavsiye Nedeni	(f)
A	Okuyup beğendiğim için	699

B	Ödüllü olduğu için	29
C	Öğrenciler tavsiye ettiği için	98
Ç	Çok satıldığı için	49
D	Öğretileri yüksek olduğu için	271
E	Dil ve üslubu hoşuma gittiği için	278
F	Görselleri hoşuma gittiği için	27
G	Diğer	19

Türkçe öğretmenlerinin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa (Tablo 13) en çok okuyup beğendikleri için f(699) kitapları tavsiye ettikleri görülmektedir. Buradan hareketle genel olarak öğretmenlerin kitapları okuduktan sonra tavsiye ettikleri anlaşılmaktadır. Sonrasında dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(278), öğretileri yüksek olduğu için f(271), öğrenciler tavsiye ettiği için f(98) ve çok satıldığı için f(49) şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 15'teki en az tavsiye nedenini diğer (19), görsellerini beğendikleri için f(27) ve ödüllü olduğu için f(29) seçenekleri almıştır.

Tablo 14. 7. Sınıflar için f(10)'dan fazla Türkçe Öğretmeni Tarafından Tavsiye Edilen Kitaplar, Öğretmenlerin Tavsiye Nedenleri ve Eğitim Durumları

Kitap Adı	A	B	C	Ç	D	E	F	G	L	YI	Dr	(f)
İçimdeki Müzik	15	2	4	2	11	10	1	0	53	6		59
Sol Ayağım	35	2	8	4	26	16	1	0	51	8		59
Momo	21	3	6	5	15	16	0	0	34	8		42
Şeker Portakalı	24	2	9	2	18	12	1	0	30	6		36
Petey	17	2	4	1	13	9	1	0	21	4		25
İnsan Ne ile Yasar	16	1	2	3	15	12	0	0	19	2	1	22
Haritada Kaybolmak	20	0	8	4	6	12	0	0	20	1		21
Çizgi Pijamalı Çocuk	8	1	3	3	5	6	0	0	16	3		19
Kraliçeyi Kurtarmak	14	0	2	1	12	11	1	1	15	1		16
Küçük Prens	10	1	5	2	8	10	2	0	13	1		14
Beyaz Diş	8	1	1	0	4	6	1	1	11	2		13
Beyaz Gemi	8	0	1	0	9	2	1	0	12	0		12
Çalığışu	10	0	3	1	7	8	1	0	11	1		12
Pal Sokağı Çocukları	14	2	5	0	15	13	2	0	6	5	1	12
Sefiller	9	1	3	2	6	6	1	0	11	1		12
Dedemin Bakkalı	10	0	0	1	8	10	3	0	8	2		10
Toplam	239	18	64	31	178	159	16	2	331	51	2	384

Türkçe öğretmenlerinin kitapları tavsiye etme nedenleri okuyup beğendikleri için f(239), öğretileri yüksek olduğu için f(178) ve Dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(159) şeklinde sıralanmıştır. Tablo 14'teki toplam sayılara bakıldığında en az tavsiye edilme sebebinin "diğer" f(2) olduğu görülmektedir. İçimdeki Müzik, Sol Ayağım, Momo, Şeker Portakalı, Petey, İnsan Ne İle Yaşar, Haritada Kaybolmak, Çizgi Pijamalı Çocuk, Kraliçeyi Kurtarmak, Beyaz Diş, Çalığışu, Sefiller kitaplarının okunup beğenilmesi yanında öğretilerinin yüksek olması ve dil ve üslubunun güzel olması önemli tavsiye sebepleri olmuştur.

Dedemin Bakkalı kitabı ile Küçük Prens kitabı okuyup beğendikleri f(10) ve dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(10) tavsiye edilmektedir. Beyaz Gemi kitabında öğretilerin yüksek olması f(9) ve okuyup

beğenmeleri f(8) tercih sebebi olmuştur. Pal Sokağı Çocukları kitabı da Beyaz Gemi kitabı gibi öğretileri yüksek olduğu f(15) ve okuyup beğendikleri için f(14) tercih edilmektedir.

Bunlardan başka Diğer seçeneğinde Kraliçeyi Kurtarmak kitabı için “*Üniversite hocam ve zümrem tavsiye ettiği için*” (Ö340) ve Beyaz Diş kitabı için ise “*Öğrencilerin merak duygusunu ve okuma hevesini artırıyor*” (Ö424) sebepleri de bulunmaktadır.

Tablo 14’teki bilgilere göre öğretmenlerin eğitim düzeylerinin genellikle lisans olduğu görülmektedir. İçimdeki Müzik f(53), Sol Ayağım f(51), Momo f(34), Şeker Portakalı f(30), Petey f(21), İnsan Ne İle Yaşar f(19) ve Haritada Kaybolmak f(20) kitapları lisans mezunu öğretmenleri sıklıkla tavsiye etmektedirler. Lisans mezunu öğretmenler arasında Pal Sokağı Çocukları f(6) pek fazla tavsiye edilmemiştir.

İçimdeki Müzik f(6), Sol Ayağım f(8), Momo f(8), Şeker Portakalı f(6), Pal Sokağı Çocukları f(5) ve Petey f(4) kitapları yüksek lisans mezunu öğretmenlerin en çok önerdikleri kitaplardandır. Beyaz Gemi f(0) kitabını bu sınıf düzeyindeki herhangi bir yüksek lisans mezunu Türkçe öğretmeni tavsiye etmemiştir. Pal Sokağı Çocukları f(1) ve İnsan Ne İle Yaşar f(1) kitaplarının listedeki iki doktora mezunu öğretmen tarafından tavsiye edildiği görülmektedir.

Türkçe Öğretmenlerinin 8.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Tavsiyelerine İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 8. Sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 15’te gösterilmiştir. 453 Türkçe öğretmenin önerdiği kitap ismi toplamda 292’dir. Tablo 15’te verilen kitap listesi iki ve daha fazla öğretmen tarafından önerilen yerli veya yabancı 118 kitaptan oluşmaktadır. Bir öğretmen tarafından tavsiye edilen 174 kitap ise listeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 9. Türkçe Öğretmenlerinin 8.Sınıflar İçin Önerdikleri Kitap Listesi

Eserin Adı	Yazar/ Şair Adı	(f)
Çalığışu	Reşat Nuri Güntekin	50
Momo	Michael Ende	43
İçimdeki Müzik	Sharon M. Draper	35
Sol Ayağım	Christy Brown	28
Beyaz Gemi	Cengiz Aytmatov	25
İnsan Ne İle Yaşar	Tolstoy	21
Sefiller	Victor Hugo	17
Toprak Ana	Cengiz Aytmatov	17
Beyaz Diş	Jack London	16
Eşref Saat	Şevked Rado	16
Şeker Portakalı	José Mauro de Vasconcelos	16
Çizgi Pijamalı Çocuk	Jonh Boyne	16
İki Dirhem Bir Çekirdek	İskender Pala	15
Petey	Ben Mikaelson	15
Osmancık	Tarık Buğra	14
Hayvan Çiftliği	George Orwell	12

Rüzgârı Dizginleyen Çocuk	William Kamkwamba	11
Yaban	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	11
Nutuk	Mustafa Kemal Atatürk	10
Simyacı	Paulo Coelho	10
Acımak	Reşat Nuri Güntekin	9
Denemeler	Montaigne	9
Küçük Ağa	Tarık Buğra	9
Martı	Jonathan Livingston	9
Suç ve Ceza	Fyodor Dostoyevski	9
Beyaz Zambaklar Ülkesi	Grigoriy Petrov	8
Çöplük	Andy Mulligan	8
Küçük Prens	Antoine de Saint-Exupéry	7
Gelibolu	Buket Uzuner	6
Halime Kaptan	Rıfat Ilgaz	6
Harry Potter Serisi	J. K. Rowling	6
Sisin Sakladıkları	Miyase Sertbarut	6
Şu Çılgın Türkler	Turgut Özakman	6
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	5
Elveda Gülsarı	Cengiz Aytmatov	5
Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	5
Pal Sokağı Çocukları	Ferenc Molnár	5
Savaş Atı	Michael Morpurgo	5
Uçurtma Avcısı	Khaled Hosseini	5
Yaşlı Adam ve Deniz	Ernest Hemingway	5
Çöplük Kral	Elizabeth Laird	4
Dönüşüm	Franz Kafka	4
Fareler ve İnsanlar	J. Steinbeck	4
Gün Olur Asra Bedel	Cengiz Aytmatov	4
Huzur Sokağı	Şule Yüksel Şenler	4
Kilit	Mustafa Necati Sepetçioğlu	4
Kuyucaklı Yusuf	Sabahattin Ali	4
Masal Masal İçinde	Ahmet Ümit	4
Od	İskender Pala	4
Ölü Ozanlar Derneği	N. H. Kleinbaum	4
Robinson Crouse	Daniel Defoe	4
Satranç	Stefan Zweig	4
Sinekli Bakkal	Halide Edip Adıvar	4
Uzun Hikâye	Mustafa Kutlu	4
Atatürk	Fabio Grassi	3
Dede Korkut Hikâyeleri	Anonim	3
Demir Yolu Çocukları	Edith Nesbit	3
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	Peyami Safa	3
İyi Geceler Bay Tom	Michelle Magorian	3
Kapı	M Necati Sepetçioğlu	3
Kapiland'ın Kobayları	<u>Miyase Sertbarut</u>	3
Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe	Paola Peretti	3
Koşmak İstiyorum	Wendelin Van Dreaanen	3
Liste	Patricia Forde	3
Paradokya Serisi	Cem Gülbent	3
Sait Faik'ten Öyküler (6'lı seti)	Sait Faik Abasıyanık	3
Sekizinci Renk	Gülten Dayıoğlu	3

Sineklerin Tanrısı	William Golding	3
Son Turna Kuşu	Kerry Drewery	3
Şimdiki Çocuklar Harika	Aziz Nesin	3
Yanık Buğdaylar	Ahmet Günbay Yıldız	3
Yeşil Kiraz	Gülten Dayıoğlu	3
Ateşten Gömlek	Halide Edib Adıvar	2
Aya Yolculuk	Jules Verne	2
Canım Arkadaşım	Özgür Balpınar	2
Cengiz Han a Küsen Bulut	Cengiz Aytmatov	2
Çavdar Tarlasında Çocuklar	Jerome David Salinger	2
Çok Normal	Recep Özkul	2
Çöle İnen Nur	Necip Fazıl Kısakurek	2
Dedemin Bakkalı	Şermin Yaşar	2
Don Kışot	Miguel de Cervantes	2
Dünya Klasikleri		2
En Yakın Uzak	Hayley Long	2
Eylül	Mehmet Rauf	2
Fadik	Dilek Uzcan	2
Fatih 'in Kanatları	Yusuf Dursun	2
Fırtına Savaşçıları(1,2)	Murat Kömür	2
Filler Sultanı İle Kırmızı Sakallı Topal Karınca	Yaşar Kemal	2
Gökçe'nin Yolu	Stan Barstow	2
Gölgelerin Efendisi	Jonh Flanagan	2
Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	2
Hatchiko	Lesléa Newman	2
Hayal Sözleşmesi	Dilek Yardımcı	2
İlk Öğretmen	Cengiz Aytmatov	2
İnce Memed	Yaşar Kemal	2
Joseph'in Yakarışı	Yunus Koşar	2
Kırmızı Eğrelti Otunun Büyüdüğü Yer	Wilson Rawls	2
Kırmızı Karınca 1	Mehmet Ali Çiçekçi	2
Kum Saati	Fatih Tuncay	2
Masal Terapi	Judith Malika Liberman	2
Mavi Kuş	Mustafa Kutlu	2
Mavi Saçlı Kız	Burçak Çerezcioğlu	2
Mavi Zamanlar	Mavisel Yener	2
Memleket Hikâyeleri	Refik Halit Karay	2
Mo'nun Gizemi	Gülten Dayıoğlu	2
Nar Ağacı	Nazan Bekiroğlu	2
Orhan Veli Bütün Şiirleri	Orhan Veli Kanık	2
Safahat	Mehmet Akif Ersoy	2
Sarıkamış (Beyaz Hüzün)	İsmail Bilgin	2
Sokakta Tek Başına	Ayhan Bozırat	2
Son Ada'nın Çocukları	Zülfü Livaneli	2
Suya Kavuşuncaya Dek	Linda Sue Park	2
Şu Hortumlu Dünyada Fil Yalnız Bir Hayvandır	Ahmet Şerif İzgören	2
Türkistan Türkistan	Yavuz Bülent Bakiler	2
Yada 'nın Gizli Gücü	Gülten Dayıoğlu	2
Yankılı Kayalar	Ahmet Yılmaz Boyunağa	2
Yetişkinler Ejderhadan Neden Korkar	İshak Reyna	2

Yol Arkadaşım Bayram Şekeri

Hasan Başdemir

2

Tablo 15'te görüldüğü gibi en az iki Türkçe öğretmeni tarafından 118 kitap önerilmiştir. Bunlardan 20 tanesi en az f(10) öğretmen tarafından tavsiye edilmiş kitaplardır. 8.Sınıflar için en çok öğretmen tarafından önerilen kitap Reşat Nuri Güntekin'e ait Çalıkuşu romanıdır. Bu kitap f(50) Türkçe öğretmeni tarafından tavsiye edilmiştir. Listenin başında Türk edebiyatının klasiklerinden bir eser vardır. 2. sırayı f(43) öğretmenin tavsiyesiyle Momo kitabı, 3. Sırayı f(35) öğretmen tarafından tavsiye edilen İçimdeki Müzik kitabı yer almaktadır. İlk sırayı yerli bir kitap almasına rağmen sonraki üç kitap yabancı yazarlara ait ünlü kitaplardır. 8. sınıflara tavsiye edilen kitapların daha çok roman türüne ait eserler olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 15'te, iki öğretmen tarafından tavsiye edilen f(46) kitabın olduğu görülmektedir. En az f(10) öğretmen tarafından önerilen ilk 20 kitabın içinde yerli hayatta olan ya da olmayan klasik ünlü Türk yazarlara ait eserlerin de yer aldığı görülmektedir. Diğer sınıflar için önerilen listelere göre Tablo 15'te en yüksek değer almış ilk yirmi kitabın içinde daha çok Türk yazara ait eserler yer almaktadır. Cengiz Aytmatov'a ait Beyaz Gemi f(25), Toprak Ana f(17) kitaplarının ilk yirmi kitap içinde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca listede dikkat çeken bir şey de İskender Pala'nın, Miyase Sertbarut'un, Gülten Dayıoğlu'nun, Yaşar Kemal'in, Mustafa Kutlu'nun, Halide Edip Adıvar'ın birden çok eserinin bulunmasıdır.

Tablo 16. Türkçe Öğretmenlerinin 8. Sınıflar İçin Önerdikleri Kitapları Önerme Nedenleri

Tavsiye Kodu	Tavsiye Nedeni	(f)
A	Okuyup beğendiğim için	732
B	Ödüllü olduğu için	57
C	Öğrenciler tavsiye ettiği için	131
Ç	Çok satıldığı için	76
D	Öğretileri yüksek olduğu için	541
E	Dil ve üslubu hoşuma gittiği için	504
F	Görselleri hoşuma gittiği için	23
G	Diğer	45

Türkçe öğretmenlerinin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa kitapları en çok okuyup beğendikleri için f(732) tavsiye ettikleri görülmektedir. Diğer sınıf düzeylerindeki tavsiye nedenlerine bakıldığında en çok okuyup beğenildiği için tavsiye edildiği ancak içlerinde en çok 8. sınıflarda bu oranın yüksek olduğu görülmektedir. Genel olarak okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, en fazla öğretileri yüksek olduğu için f(541) ve dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(504) sıralaması yer almaktadır. Tablo 16'da görselleri hoşuma gittiği için f(23) sebebi tavsiye kısmında en altta yer almaktadır.

Görselleri hoşuna gidildiği için tavsiye nedeninin az olarak çıkması 8. Sınıflara önerilen kitaplarda önce öğretilerinin ve diğer değerlerin yüksek olmasına dikkat edilip görsellerin en sona bırakıldığı ve öneri nedenini çok da etkilemediği anlaşılmaktadır. Diğer seçeneğini ise f(45) öğretmen işaretlemiş, bazıları görüş bildirirken bazıları herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Tablo 17. 8. Sınıflar için f(10)'dan fazla Türkçe Öğretmeni Tarafından Tavsiye Edilen Kitaplar, Öğretmenlerin Tavsiye Nedenleri ve Eğitim Durumları

Kitap Adı	A	B	C	Ç	D	E	F	G	L	YI	Dr	(f)
Çalikuşu	49	0	3	2	24	26	2	1	44	3		50
Momo	37	4	12	6	28	24	4	1	37	6		43
İçimdeki Müzik	34	3	6	1	21	15	0	0	29	6		35
Sol Ayağım	22	3	3	4	21	12	0	0	25	3		28
Beyaz Gemi	22	0	2	1	10	12	0	0	23	2		25
İnsan Ne İle Yaşar	16	1	0	2	17	14	0	1	19	2		21
Sefiller	13	4	1	2	13	8	0	1	13	4		17
Toprak Ana	13	1	1	0	10	11	0	0	13	4		17
Beyaz Diş	13	0	0	1	4	6	0	0	10	5	1	16
Eşref Saat	12	0	0	0	13	11	0	0	14	2		16
Şeker Portakalı	11	1	2	3	16	7	2	0	12	4		16
Çizgi Pijamalı Çocuk	14	0	3	1	10	7	1	0	15	1		16
İki Dirhem Bir Çekirdek	10	0	0	0	9	7	0	0	14	1		15
Petey	13	0	1	0	10	10	0	0	12	3		15
Osmancık	13	1	0	0	8	6	0	0	11	3		14
Hayvan Çiftliği	9	0	3	2	8	3	0	0	11	1		12
Rüzgârı Dizginleyen Çocuk	9	1	2	1	8	6	0	0	9	2		11
Yaban	9	0	0	0	7	8	0	0	9	2		11
Nutuk	6	1	2	2	7	3	1	0	9	1		10
Simyacı	8	0	1	1	6	5	0	0	8	2		10
Toplam	333	20	42	29	250	201	10	4	337	57	1	398

8. Sınıflar için yapılan değerlendirmede Türkçe öğretmenleri kitapları, öncelikle okuyup beğendikleri için f(333), sonra öğretileri yüksek olduğu için f(250), üçüncü olarak ise dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(201) tavsiye etmektedirler. Tablodaki toplam sayılara bakıldığında en az görselleri hoşlarına gittiği için f(10) tavsiye etmektedirler.

Çalikuşu, Momo, İçimdeki Müzik, Sol Ayağım, Beyaz Gemi, Toprak Ana, Beyaz Diş, Çizgi Pijamalı Çocuk, İki Dirhem Bir Çekirdek, Petey, Osmancık, Hayvan Çiftliği, Rüzgârı Dizginleyen Çocuk, Yaban, Simyacı kitapları daha çok okuyup beğendikleri için tavsiye edilen kitaplardandır. İnsan Ne İle Yaşar, Şeker Portakalı, Eşref Saat ve Nutuk kitaplardaki öğretilerin yüksek olması okuyup beğenme sebebinden daha önce gelmektedir.

Denemeler kitabında öğretilerin yüksek olması ile dil ve üslubunun beğenilmesi tavsiye edilmesinde ilk iki sebeptir. Acımak, romanında bunlara eşit olarak okuyup beğenme de sebepler arasındadır. Martı, Küçük Ağa, Rüzgârı Dizginleyen Çocuk, Hayvan Çiftliği, İki Dirhem Bir Çekirdek, Sol Ayağım kitaplarında ise okuyup beğenme ve öğretilerinin yüksek olması tavsiyede rol oynamıştır.

Tablo 17'ye göre "Diğer" seçeneğine 4 öğretmenin farklı görüş bildirdiği görülmüştür.

"Çalikuşu" kitabı için "Türk Edebiyatının güzel bir örneği (Ö14)"

"Momo" kitabı için "Kurgusu çok güzel (Ö317)"

“İnsan Ne İle Yaşar” kitabı için “Sınavlara ve hayata hazırlandıkları dönemde hayatta asıl önemli olanın ne olduğu üzerinde düşünmeleri ve hayata olumlu bakabilmeleri için (Ö23)”

“Sefiller” kitabı için “Klasik olduğu için (Ö113)” şeklinde ayrıca görüş de belirtmişlerdir.

Tablo 17’ye göre eğitim düzeyine göre tavsiye edilen kitapların da farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Genel olarak öğretmenlerin eğitim düzeylerinin lisans olduğu ve bu nedenle lisans mezunu öğretmenin daha çok kitap tavsiyesinde yer aldığı görülmektedir. Çalığışu f(44), Momo f(37), İçimdeki Müzik f(29), Sol Ayağım f(25), Beyaz Gemi f(23), İnsan Ne İle Yaşar f(19), Sefiller f(13), Toprak Ana f(13), Beyaz Diş f(10) ve Eşref Saat f(14) kitapları lisans mezunu öğretmenlerinin en çok tavsiye ettikleri kitaplar arasındadır. Momo f(6), İçimdeki Müzik f(6), Beyaz Diş f(5) Şeker Portakalı f(4) kitapları yüksek lisans mezunu öğretmenler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplardandır. Beyaz Diş f(1) kitabını tavsiye eden bir doktora mezunu öğretmen bulunmaktadır.

5. 6. 7. 8. Sınıflar İçin Ortak Tavsiye Edilen Kitaplar

Tablo 10. Her Sınıf Düzeyi İçin Ortak Tavsiye Edilen Kitaplar ve Tavsiye Sayıları

KİTAP ADI	5. Sınıf (f)	6. Sınıf (f)	7. Sınıf (f)	8. Sınıf (f)	Toplam (f)
İçimdeki Müzik	8	30	59	33	130
Sol Ayağım	8	33	59	28	128
Momo	9	14	42	43	108
Şeker Portakalı	11	25	36	16	88
Sadako	48	22	9	1	80
Dedemin Bakkalı	30	26	10	2	68
Küçük Prens	16	30	14	7	67
Kraliçeyi Kurtarmak	17	22	16	5	60
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	20	25	8	1	54
Petey	3	11	25	15	54
İnsan Ne İle Yaşar	4	5	22	21	52
Haritada Kaybolmak	9	18	21	2	50
Çizgili Pijamalı Çocuk	3	7	19	15	44
Martı	10	15	9	9	43
Beyaz Gemi	1	5	12	25	43
Beyaz Diş	2	10	13	16	41
Çocuk Kalbi	9	14	8	6	37
Masal Masal İçinde	19	10	2	4	35
Sisin Sakladıkları	1	5	6	6	23
Toprak Ana	1	1	3	17	22
Malamander	8	7	4	1	20
Uçan Sınıf	4	10	4	1	19
Pal Sokağı Çocukları	1	1	12	5	17
Sakız Sardunya	8	4	3	1	16
Mutlukent'in Yöneticisi	10	2	1	1	14
Dede Korkut Hikâyeleri	6	3	2	3	14
Kapiland'ın Kobayları	2	1	6	3	12

Savaş Atı	1	2	3	5	11
Halime Kaptan	1	1	3	6	11
101 Deyim 101 Öykü	3	4	2	1	10

Çalışmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin her sınıf için tavsiye ettikleri kitaplar verilen listeler ve tablolar incelenmiş ve bazı aynı kitapların her sınıf düzeyinde tavsiye edildiği görülmüştür. Bu nedenle tüm sınıflar için ortak bir liste oluşturulmuştur (Tablo 18). İçimdeki Müzik f(130), Sol Ayağım f(128), Momo f(108), Şeker Portakalı f(88), Sadako f(80), Dedemin Bakkalı f(68), Küçük Prens f(67), Kraliçeyi Kurtarmak f(60), Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(54), Petey f(54), İnsan Ne İle Yaşar f(52), Haritada Kaybolmak f(50) olarak sıralanmaktadır. Her sınıf düzeyinde ortak tavsiye edilen 30 kitabın içinde 9 tane kitabın Türk yazara ait olduğu 21 kitabın yabancı yazara ait olduğu görülmüştür. Listede kitapları olan Türk yazarlar: Şermin Yaşar (Dedemin Bakkalı), Ahmet Ümit (Masal Masal İçinde) Miyase Sertbarut (Sisin Sakladıkları, Kapiland'ın Kobayları), Elif Şafak (Sakız Sardunya), Emin Özdemir (Mutlu Kent'in Yöneticisi), Cengiz Aytmatov (Toprak Ana), Rifat Ilgaz (Halime Kaptan), Süleyman Bulut (101 Deyim 101 Öykü)'tur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Ortaokul öğrencileri için Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre oluşturulan tavsiye kitap listesi belirlemek amacıyla yapılan araştırmaya Türkiye'nin 63 ilinde görev yapan toplam 453 Türkçe öğretmeni katılarak görüş bildirmiştir. Bu katılımcıların 317'si kadın, 136'sının erkek olduğu ve 382'sinin lisans, 69'unun yüksek lisans, 2'sinin doktora mezunu olduğu görülmüştür. Türkçe öğretmenlerinden her sınıf düzeyinde iki kitap tavsiye etmeleri istenmiştir. "5. sınıflar için önermiş olduğunuz 1. kitabın adı, 5. sınıflar için önermiş olduğunuz 2. kitabın adı "nedir sorularına verilen cevaplar listelenmiş tablolar halinde gösterilmiştir. (bkz. Tablo 6). Frekansı 10'dan yüksek toplam 15 esere ulaşılmıştır. Bunlar: Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(48), Küçük Kara Balık f(38), Bunun Adı Findel f(33) ve Dedemin Bakkalı'dır f(30). Sonra, Yankılı Kayalar f(30), Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(20), Masal Masal İçinde f(19), Kraliçeyi Kurtarmak f(17), Bir Küçük Osmancık Vardı f(16), Küçük Prens f(16), Abartma Tozu f(14), Şeker Portakalı f(11) Yürek Dede ile Padişah f(11), Martı f(10) ve Mutlu Kentin Yöneticisi f(10) olduğu görülmüştür.

5. sınıfların sonuçlarına bakıldığında, Deniz'in (2015) "Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı" adlı çalışmasında yer alan kitabı temin etme durumlarını gösteren tabloyla benzerlik görüldüğü tespit edilmiştir. Deniz'in (2015) çalışmasında, Öğrencilerin büyük çoğunluğunun Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu, Şeker Portakalı, Küçük Prens Yankılı Kayalar, Sol Ayağım, Bir Küçük Osmancık Vardı, gibi kitaplarını satın alarak ve severek okudukları görülmüştür. Tablo: 6'daki kitap isimleriyle Deniz'in (2015) çalışmasında çıkan kitap isimlerinin çoğu aynıdır. Görülüyor ki Türkçe öğretmenlerinin tavsiye ettikleri kitaplarla ortaokul öğrencilerin satın alarak ve severek okudukları kitaplar benzerdir. Buradan öğrencilerin öğretmenlerinden duydukları, gördükleri ya da önerilen kitapları satın almalarında öğretmen ve ailenin etkisinin olduğu söylenilebilir. Yine aynı şekilde öğrencilerin severek okudukları kitapların içinde ödüllü olan öğretileri yüksek olan kitaplar da yer

almıştır. Küçük Prens, Sol Ayağım, Şeker Portakalı, Martı kitaplarının öğretmenleri yüksek olduğu ve ödüllü olduğu seçeneklerinin yüksek olduğu görülmüştür. Yine Türkçe öğretmenlerinin önerme nedenlerine bakılacak olursa “öğrenciler tavsiye ettiği için” seçeneği Tablo 7’de f(100), Tablo 10’da f(108), Tablo 13’te f(98) ve Tablo 16’da f(131) olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre kitap tavsiyelerinde ya da seçimlerinde hemen 100’den fazla öğretmenin önerdiği kitapta “öğrenci tavsiye ettiği için” seçeneğinin görülmesi, öğretmenin de öğrencisinin görüşlerinden etkilendiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü çıkan sayılar ve seçim yaptıkları benzer kitaplar azımsanamayacak kadar yüksek ve birbirine yakındır.

Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu’nun 5. Sınıflarda f(48) ile en yüksek değeri, 6. Sınıflarda f(22), 7. Sınıflarda f(12) ve 8. Sınıflarda f(1) ile en düşük değeri aldığı görülmüştür. Her sınıf düzeyinde tercih edilen kitabın küçük yaş sınıflarında daha çok önerildiği 7. ve 8. Sınıfa doğru öneren sayılarının azaldığı görülmüştür.

Yıldırım’ın (2019: 94) “Ortaokul Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Kitaplar Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu kitabının öğrencilerin satın aldıkları kitaplar arasında olmadığı ama severek okudukları kitaplar arasında yer aldığı belirtilmiştir. Bu veri de çalışmamızı destekler niteliktedir. Yine aynı çalışmada Şeker Portakalı kitabının severek okunan kitaplar arasında yer almadığı ama öğrencilerce satın aldığı görülmektedir. Bunun da nedeninin çok satılanlar listesinde olmasından kaynaklanabileceği söylenmektedir. Türkçe öğretmenlerinin bu kitabı tavsiye etme nedenlerine bakılacak olursa Tablo 8’de 5. Sınıflarda çok satıldığı ve ödüllü olduğu için tavsiye edilme nedeni sıfır verilmiştir. Tablo 11 incelendiğinde 6.sınıflarda 2 kişi ödüllü olduğu için, 3 kişi çok satıldığı için tavsiye ettiğini belirtmiştir. Tablo 14’te 7.sınıflarda ödüllü olduğu için ve çok satıldığı için diyen yine 2 kişidir. Tablo 17’de 8.sınıflarda ödüllü olduğu için 1 kişi, çok satıldığı için diyen yine 3 kişi olduğu görülmektedir. Şeker Portakalı kitabının yukarıda çok satılanlar listesinde olabileceği söylene de öğretmenlerin tavsiye nedenleri için tablolara bakıldığında çok satıldığı için tavsiye edilmediği anlaşılmaktadır. Kitabı sadece iki, üç kişi bu nedenden dolayı tavsiye etmiştir. Yani bu kitabı satın alan öğrencilerin alma nedeninin çok satıldığı için değil farklı bir nedenden dolayı olabileceği anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa en çok okuyup beğendikleri için f(651) tavsiye ettikleri görülmüştür (bkz. Tablo 7) Buradan hareketle genel olarak öğretmenlerin kitapları okuduktan sonra tavsiye ettikleri anlaşılmalı ve okumadıkları kitapları çok tavsiye etmedikleri görülmektedir. Genel olarak okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, öğretmenleri yüksek olduğu f(298), dil ve üslubu hoş gitildiği için f(283) tavsiye edildiği görülmüştür.

Kraliçeyi Kurtarmak ve Çocuk Kalbi kitaplarında okuyup beğenme ile dil ve üslubun hoş gitmesi nedenleri birbirlerine eşit çıkmıştır. Bunun Adı Findel kitabında okuyup beğenme f(23) ile öğretmenlerin yüksek olması f(22) nedenlerinin birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir. Küçük Prens kitabında ise okuyup beğenme f(21) ile dil ve üslubun hoş gitmesi f(20) nedenleri birbirlerine çok yakın çıkmıştır. Şeker Portakalı kitabını öğretmenler en çok öğretmenleri yüksek olduğu için f(10) tavsiye etmişlerdir. Okuyup beğenme f(8) nedeni ilk kez bu kitapta 2. sraya gerilemiştir.

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 6. sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 9’da gösterilmiştir. 131 eserden frekansı 10’dan yüksek toplam 15 esere ulaşılmıştır. Bunlar: Sol Ayağım f(33), İçimdeki Müzik f(30), Küçük Prens f(30), Dedemin Bakkalı f(26), Charlie’nin Çikolata Fabrikası f(25), Şeker Portakalı f(25), Kraliçeyi Kurtarmak f(22), Sadako-Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(22), Haritada Kaybolmak f(18), Martı f(15), Bir Küçük Osmancık Vardı f(14), Çocuk Kalbi f(14), Momo

f(14), Petey f(11), Beyaz Diş f(10), Göğü Yere İndirelim f(10), Masal Masal İçinde f(10), Uçan Sınıf'tır f(10). Görülüyor ki en çok tercih edilen kitapların yerli veya yabancı olması fark etmemektedir. Hatta bunlardan İrlandalı yazar Christy Brown'un otobiyografik romanı Sol Ayağım f(33) en yüksek öneri sayısı almış kitap olması açısından dikkat çekicidir. İçimdeki Müzik f(30) öğretmenlerin sadece yerli kitap tavsiye etmedikleri, yabancı kitapları da önerdikleri görülmüştür. Tablo 9'a göre 5. ve 6. sınıflara önerilen kitaplar benzerlik göstermiştir. Sadece 5. sınıflar göre yabancı yazara ait olan Sol Ayağım ve İçimdeki Müzik kitapları 6. Sınıflarda ilk sırada yerini almıştır.

Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019: 44) "Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Eğilimlerinin İncelenmesi" isimli çalışmalarında 6. sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok okudukları ilk on kitap incelendiğinde Şeker Portakalı, Küçük Prens, Beyaz Diş, Masal Masal İçinde kitaplarının da yer aldığı görülmektedir. Erkek öğrencilerin okumak için tercih ettikleri kitapların, bu çalışmadaki öğretmenler tarafından tavsiye edilen kitaplarla benzerlik göstermesi bu çalışmayı destekler niteliktedir. Buradan Türkçe öğretmenlerinin tavsiye ettikleri kitapları özellikle 6. sınıf erkek öğrencilerinin isteyerek okuyacakları varsayımına ulaşılabilir.

Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019: 45) yaptıkları bu çalışmada öğrencilerin en fazla hikâye f(5) kitaplarını okumayı tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Türkçe öğretmenlerinin tavsiye ettikleri kitapların türlerine bakıldığında hikâye ve romanın çoğunlukta olduğu, özellikle öykü kitaplarının çok yer aldığı görülmüştür. Türkçe öğretmenleri tarafından tavsiye edilen listedeki (Tablo 9) türler öğrencilerin sevdikleri türler olması açısından benzerlik göstermektedir. Buradan da bu kitapları öğrencilerin çok tercih edecekleri çıkarımı elde edilebilir.

Tablo 9'daki listede; Christy Brown, Sharon M. Draper Antoine de Saint-Exupery, Jose Mauro De Vasconcelos, Vladimir Tumanov, Roald Dahl Eleanor Coerr Jonathan Livingston Richard Bach Michael Ende, Edmondo De Amicis Ben Mikaelen Jack London Erich Kastner Andrew Clements, John Boyne, Jules Verne gibi dünyaca ünlü yabancı yazarların eserleri ilk sıralarda yer almaktadır. En yüksek değer almış ilk on kitabın içine sadece bir Türk yazar olan Şermin Yaşar'ın dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Yıldırım'ın (2019) "Ortaokul Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Kitaplar Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışmasında satın alınan ve severek okunan kitaplar listesine bakıldığında da benzer sonuca ulaşıldığı görülmüştür. 13 kitabın yazarından 9'unun yabancı, 4'ünün Türk kökenli olduğu, yabancı yazarların daha çok tercih edildiği, yerlilerin daha az tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. En çok tercih edilen yabancı yazar isimlerine bakıldığında da Tablo 9'daki en çok tavsiye edilen yabancı yazarlarla benzerlik gösterdiği anlaşılmıştır.

Bununla birlikte Yıldırım'ın (2019) çalışmasında Jeff Kinney, Antoine de Saint-Exupery, Christy Brown, Richard Bach, Eleanor Coerr, Sharon M. Draper, J. K. Rowling, Arthur Conan Doyle e José Mauro Vasconcelos gibi yazarlardan Christy Brown, Sharon M. Draper Antoine de Saint-Exupery, Jose Mauro De Vasconcelos, Richard Bach gibi yazarların ortak tercih edildiği görülmüştür. Bu anlamda çalışmalarda birbirine çok yakın sonuçlar elde edilmiştir.

Yine Yıldırım'ın (2019) çalışmasında öğrencilerin çok satın almadığı ama severek isteyerek okudukları Martı, İçimdeki Müzik, Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu kitapları ortaokul öğretmenlerinin de yaklaşık her sınıf düzeyinde tavsiye ettikleri kitaplar arasında yerini almıştır. Yapılan çalışmada Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu f(48), Martı f(10) öğretmen tarafından tavsiye edilmiştir (bkz. Tablo 6). Yıldırım'ın (2019) yaptığı çalışmada dikkat çeken nokta yakın bir zamanda yapılmış

olmasına rağmen öğrencilerin okumayı tercih ettikleri ya da satın aldıkları kitapları arasında popüler kitaplardan hiç birinin olmamasıdır. Özellikle her sınıf düzeyinde yüksek frekansla karşılaşılan Şermin Yaşar'ın (Dedemin Bakkalı), kitaplarına bu çalışmada hiç rastlanmamıştır.

Şermin Yaşar'ın dışında, Hasan Nail Canat, Özgür Balpınar, Ahmet Ümit, Fatih Tuncay, Sevim Ak, Miyase Sertbarut, Tarık Uslu, Bilgin Adalı, Süleyman Bulut, Koray Avcı Çakman, Özgür Balpınar Alev Dönmez gibi günümüz yaşayan popüler yazarların kitaplarına da tavsiyelerde çokça yer verilmiştir (bkz. Tablo 6).

Verilen listede Türk ya da yabancı aynı yazara ait birden çok kitabın da tavsiye edildiği görülmektedir. Özgür Balpınar'ın; Göğü Yere İndirelim f(10), Canım Arkadaşım f(4), Yeryüzünün Kalbi f(3); Roald Dahl'in Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(25), Matilda f(6), Dev Şeftali f(2), "Charlie'nin Büyük Cam Asansörü f(2) kitapları tavsiye edilenler arasında örnek verilebilir.

6.Sınıflar için Türkçe öğretmenlerinin tavsiye nedenlerine bakıldığında Tablo 10'da en çok okuyup beğendikleri için f(650) tavsiye ettikleri görülmektedir. Genel olarak okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, en fazla dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(319) sonra da öğretileri yüksek olduğu için f(288) nedenleri sıralanmıştır. Tablo 10'daki en az değeri ödüllü olduğu için f(40) seçeneği almıştır.

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 7. sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 12'de gösterilmiştir. 121 kitap içinde 10'dan yüksek frekanslı 20 kitap yer almaktadır. Bunlar: İçimdeki Müzik f(59), Sol Ayağım f(59), Momo f(42), Şeker Portakalı f(36), Petey f(25), İnsan Ne İle Yaşar f(22), Haritada Kaybolmak f(21), Çizgili Pijamalı Çocuk'tur f(19). Ve Kraliçeyi Kurtarmak f(16), Küçük Prens f(14), Beyaz Diş f(13), Beyaz Gemi f(12), Çalığı f(12), Pal Sokağı Çocukları f(12), Sefiller f(12), Dedemin Bakkalı f(10), Martı f(9), Sadako f(9), Charlie'nin Çikolata Fabrikası f(8) ve Çocuk Kalbi f(8)'dir.

Görülüyor ki yine en çok tercih edilen kitapların yerli veya yabancı olması fark etmemektedir. Hatta bunlardan Sharon M. Draper'e ait İçimdeki Müzik f(59) kitabıyla İrlandalı yazar Christy Brown'un otobiyografik romanı Sol Ayağım f(59) en yüksek öneri sayısı almış kitap olmaları açısından dikkat çekicidir. Öğretmenlerin yine sadece yerli kitap tavsiye etmedikleri eğitici ve farklı olan yabancı kitapları da önerdikleri görülmektedir.

Tablo 12'deki tavsiye edilen listede en çok önerilen kitaptan başlayarak ilk yirmi kitabın on yedisinin yabancı yazara ait olduğu görülmüş ve bu durumda öğretmenlerin yabancı yazarları daha çok tavsiye ettikleri anlaşılmıştır. İlk yirmideki tavsiye edilen yabancı yazarlar: Sharon M. Draper, Christy Brown, Michael Ende, Jose Mauro De Vesconcelos, Ben Mikaelson, Lev Tolstoy, Vladimir Tumanov, John Boyne Antoine de Saint-Exupery, Jack London, Ferenc Molnar, Victor Hügo, Jonathan Livingston Richard Bach Eleanor Coerr, Roald Dahl, Edmondo De Amicis gibi dünyaca ünlü yabancı yazarların eserlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. En yüksek değer almış ilk yirmi kitabın içinde Türk yazarlardan sadece; Cengiz Aytmatov, Reşat Nuri Güntekin ve Şermin Yaşar'ın kitapları görülmektedir. Bu yazarların dışında Miyase Sertbarut, Zülfü Livaneli, Aziz Nesin, Aytül Akal, Halide Nusret Zorlutuna, Ömer Seyfettin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Özkan Öze, Gülten Dayıoğlu, Şöhret Doğruyol Sağbaş, Rana Demiriz, Özgür Balpınar... gibi günümüz yaşayan popüler yazarlarla birlikte klasik yazıp hayatta olmayan ünlü Türk yazarların kitaplarının da listede yer aldığı görülmektedir.

Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019) çalışmalarında 7. sınıfa giden kız öğrencilerin en çok okudukları kitapların, Türkçe öğretmenleri tarafından tavsiye edilen ilk yirmi kitabın içinde yer alması kız öğrencilerinin de listeyi severek okuyacakları anlamını taşımaktadır. Bu kitaplar; Küçük Prens, Charlie'nin Çikolata Fabrikası, Beyaz Diş ve Çocuk Kalbi'dir. 7. sınıflarda listenin başında yer alan Sol Ayağım kitabının Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin tercih etmediği görülmektedir. Kız öğrenciler o çalışmada daha çok Nutuk, Küçük Prens ve duygusal bir eser olan Yankılı Kayalar kitaplarını tercih etmişlerdir. Kahramanı erkek olan Sol Ayağım kitabı, kız öğrencilerin çok fazla dikkatini çekmemiştir. Bu sebeple önerilen listedeki bu kitabı çok tercih etmeyecekleri anlaşılmaktadır.

7.sınıflar için öğretmenlerin tavsiye nedenlerine bakıldığında en çok okuyup beğendikleri için f(699) tavsiye ettikleri görülmüştür. Tüm sınıflarda en çok bu seçenek çıkmıştır (bkz. Tablo 13). Tavsiye nedenlerinde en az değeri diğer f(19), görselleri hoşta gittiği için f(27) ve ödüllü olduğu için (29) seçenekleri almıştır. Diğer seçeneğini ise 19 öğretmen işaretlemiş, tamamı da görüş bildirmiştir.

Türkçe öğretmenleri tarafından ortaokul 8. sınıf öğrencileri için önerilen kitaplarla ilgili veriler Tablo 15'te gösterilmiştir. Genelde öğretmen tarafından en çok önerilen kitabın Reşat Nuri Güntekin'e ait Çalıkuşu romanının olduğu görülmüştür. Bu kitap f(46) Türkçe öğretmeni tarafından tavsiye edilmiştir. Listenin başında Türk edebiyatının klasiklerinden bir eser görmek sevindiricidir. 2.sırayı f(43) öğretmenin tavsiyesiyle Momo, 3. Sırayı f(33) öğretmen tarafından tavsiye edilen İçimdeki Müzik almaktadır. Sonra sırasıyla Sol Ayağım f(28), Beyaz Gemi f(25), İnsan Ne İle Yaşar f(21) kitapları gelmektedir. İlk sırayı yerli bir kitap almasına rağmen sonraki 6 kitap yabancı yazarlara ait ünlü kitaplardır. 8. sınıflara tavsiye edilen kitapların daha çok roman türüne ait eserler olduğu göze çarpmıştır.

Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019: 49) çalışmalarında, 8. sınıfta öğrencilerin en çok okudukları kitabın türüne ait yapılan araştırmada en çok roman f(7) türünü tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin 8. sınıflar için tavsiye ettikleri listeye bakıldığında büyük çoğunluğunun roman türüne ait eserlerin oluşturduğu görülmüştür. 8.sınıf öğrencilerin en çok okumayı sevdiği türle öğretmenlerin tavsiye ettikleri türler örtüşmektedir. Öğrencilerin yaşları büyüdükçe ve sınıf seviyeleri arttıkça romana yöneldikleri anlaşılmaktadır. 5. ve 6. sınıflarda Türkçe öğretmenlerinin tavsiye ettikleri kitapların türlerini genelde hikâye (öykü) türünün olduğu görülmüştür. Batur, Özcan ve Sağcan'ın (2019: 43-45) yaptığı çalışmada da bu sınıflardaki öğrencilerin en çok hikâye türündeki kitapları tercih ettikleri görülmüştür. Bu da yapılan çalışmaların örtüştüğünü ve öğrencilerin bu kitapları okumayı tercih edebileceklerini göstermektedir.

Çalıkuşu f(46) romanının birinci sırada Tablo 15'te yer alması çok tavsiye edildiğini gösterir. Bu romanı önerme nedenini Ö14 "Türk Edebiyatının güzel bir örneği" olduğu için şeklinde ifade etmektedir. Hatta Arıcı ve Sallabaş'ın (2020:169) çalışmalarında Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri tarafından lise öğrencilerine tavsiye edilen kitapların içinde Çalıkuşu f(5) romanının da yer aldığı görülmektedir. Bu romandan başka Türkçe öğretmenlerinin 8. sınıflara tavsiye ettikleri kitaplarla edebiyat öğretmenlerinin lise öğrencilerine tavsiye ettikleri kitaplardan ortak olanlar; Çile, Şu Çılgın Türkler, Beyaz Zambaklar Ülkesinde, Hayvan Çiftliği, Suç ve Ceza, Sefiller, İki Dirhem Bir Çekirdek romanlarıdır. Bu durumda lise öğrencilerinin okudukları kitapları 8. sınıf öğrencilerinin de büyük çoğunluğunu okuyabilecekleri anlaşılmaktadır.

Tablo 15'te yapılan çalışmada aynı yazara ait birden çok eserin ilk yirmi kitap içinde yer aldığı görülmüştür. Bunlardan bazıları: Reşat Nuri Güntekin'in; Çalıkuşu f(50), Acımak f(9) Cengiz Aytmatov'un; Beyaz Gemi f(25), Toprak Ana f(17) Tarık Buğra'nın Osmancık f(14), ve Küçük Ağa f(9) kitaplarıdır. Tablo 15'te, İskender Pala'nın, Miyase Sertbarut'un, Gülten Dayıoğlu'nun, Yaşar Kemal'in Mustafa Kutlu'nun, Halide Edip Adivar'ın da birden çok eseri bulunulduğu görülmüştür.

Türkçe öğretmenlerinin tavsiye nedenlerine bakılacak olursa en çok okuyup beğendikleri için f(732) tavsiye ettikleri görülmektedir (Tablo 16). Diğer sınıf düzeylerindeki tavsiye nedenlerine bakıldığında (Tablo 7, Tablo 10 ve Tablo 13) en çok okuyup beğenildiği için tavsiye edildiği ancak içlerinde en çok okuyup beğendiğim için seçeneğinin 8. sınıflarda yüksek olduğu görülmektedir. Genel olarak okuyup beğenildiği için seçeneğinden sonra, en fazla öğretileri yüksek olduğu için f(541), dil ve üslubu hoşlarına gittiği için f(504), sonra da öğrenciler tavsiye ettiği için f(131), çok satıldığı için f(76) seçenekleri gelmiştir. Tablo 16'daki en az değeri görselleri hoşlarına gittiği için f(23) seçeneği almaktadır. Görselleri hoşla gidildiği için tavsiye nedeninin az olarak çıkması 8. sınıflara önerilen kitaplarda önce öğretilerinin ve diğer değerlerin yüksek olmasına dikkat edildiği ile açıklanabilir. 5. ve 6. sınıf kitaplarını tavsiye sebepleri arasında görseller yüksek bir şekilde yer alırken 7. ve 8. sınıflarda en az değeri alması büyük yaş grubunun görsellerle çok ilgilenmedikleri bu nedenle öğretmenlerin de tercih sebepleri arasında bu seçeneğin az yer aldığını söylemek mümkündür.

Tüm Türkçe öğretmenlerinin her sınıf için tavsiye ettikleri kitaplar, verilen listeler ve tablolar incelenmiş ve bazı kitapların her sınıf düzeyinde ortak oldukları görülmüştür. Bu nedenle tüm sınıflar için ortak bir liste oluşturulmuştur Tablo 18'de *İçimdeki Müzik*, *Sol Ayağım*, *Momo*, *Şeker Portakalı*, *Sadako*, *Dedemin Bakkalı*, *Küçük Prens*, *Kraliçeyi Kurtarmak*, *Charlie'nin Çikolata Fabrikası*, *Petey*, *İnsan Ne İle Yaşar ve Haritada Kaybolmak* en yüksek frekanslı kitaplar olmuştur. *Sol Ayağım* f(59), *İçimdeki Müzik* f(59) *Momo* f(42), *Şeker Portakalı* f(36), *Petey* f(25), *İnsan Ne İle Yaşar* f(22), *Haritada Kaybolmak* f(21) ve *Çizgili Pijamalı Çocuk* f(19) kitaplarının her sınıf düzeyinde önerisi yüksek frekansta olsa da özellikle 7. Sınıfta en yüksek değerde önerildikleri görülmektedir.

Yıldırım'ın (2019: 46) çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin ortaokul öğrencilerine tavsiye ettikleri kitaplara ait sonuçlara bakıldığında Tablo 18 ile benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Yıldırım'ın (2019) çalışmasındaki sonuçlarda *Sol Ayağım* f(10), *İçimdeki Müzik* f(7), *Bir Küçük Osmancık Vardı* f(7), *Küçük Prens* f(6), *Yankılı Kayalar* f(5), *Sadako ve Kâğıttan Bin Turna Kuşu* f(5) *Kraliçeyi Kurtarmak* f(5), *Çalıkuşu* f(5), *Haritada Kaybolmak* f(4), *Göl Çocukları* f(4) isimli kitaplar en çok önerilenler arasındadır. Tablo 18'e ve Yıldırım'ın (2019) çalışmasına bakıldığında Türkçe öğretmenlerinin en çok aynı yazara ait aynı kitapları ortak bir şekilde tavsiye ettikleri görülmektedir. MEB'in yayınladığı 100 Temel Eser içinde de *Momo*, *Sol Ayağım*, *Küçük Prens* ve *Şeker Portakalı* kitapları da yer almaktadır. Bununla ilgili Ak Başoğlu'nun (2018: 151) "Türkçe öğretmenlerinin ve önerdikleri kitapların söylemleri bağlamında okuma kültürü anlayışı: bir durum çalışması" isimli çalışmasında Türkçe öğretmenleri tarafından 100 Temel Eser listesinden önerilen kitaplar arasında üstte belirtilen aynı kitapların yer aldığı görülmüştür. *Sol Ayağım* f(15) kitabı yine en yüksek değerle tavsiye edilip birinci sırayı almıştır. Yine aynı çalışmada (Ak Başoğlu, 2018: 317-318) Türkçe öğretmenleri tarafından okunması en çok önerilen ve istenen 5 kitap; sırasıyla *Küçük Prens*, *Sol Ayağım*, *Sait Faik Abasıyanık'tan Seçme Hikâyeler*, *Şeker Portakalı* ve *Ömer Seyfettin'in hikâyeleridir*. Her iki çalışmada da Türkçe öğretmenlerinin ortaokul öğrencilerine hemen hemen aynı kitapları tavsiye ettikleri görülmüştür. İki çalışma da sonuçları bakımından örtüşmektedir.

Öneriler

-453 Türkçe öğretmeninin görüşlerine göre oluşturulan bu çalışmanın listeleri gibi diğer kademelerde de tavsiye listeleri hazırlanabilir.

-Türkçe öğretmenlerinin görüşleri gibi ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak bir liste hazırlanabilir.

-Katılımcı grubun sayısı, eğitim durumu, bölgesi gibi değişkenler değiştirilerek yeni bir çalışma yapılabilir.

-Yıllar içinde beğeni unsurları, fikirler, yaşantı değişeceği ve yeni yayınlar çıkacağı için çalışma yeniden yapılabilir.

Kaynakça

Ak Başoğul, D. (2018). *Türkçe öğretmenlerinin ve önerdikleri kitapların söylemleri bağlamında okuma kültürü anlayışı: bir durum çalışması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akyol, H. (2009). *Okuma*. A. Kırkılıç ve H. Akyol (Editör). İlköğretimde Türkçe öğretimi(s.15-48). Ankara: Pegem Yayınları.

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arı, G. ve Okur, A. (2013). Öğrencilerin 100 temel eseri okuma durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 307-328.
- Arıcı, A. F. ve Sallabaş, M. E. (2020). Lise öğrencilerine bir okuma listesi önerisi: Edebiyat Öğretmenleri ile Mülakatlar. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 162-174.
- Arıcan, S. ve Yılmaz, B. (2010). 100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi ve bu uygulamada kütüphanelerin rolü konusunda öğretmen görüşleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(3), 495-518.
- Chauhan, P. ve Lal, P. (2012). Impact of information technology on reading habits of college students. *International Journal of Research Review in Engineering Science and Technology*, 1 (1), 101-106.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları/Reading habits of secondary school students. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 3(2), 46-64.
- Doiron, R. (2003). Motivating the lifelong reading habit through a balanced use of children's information books. *School Libraries Worldwide*, 9(1), 39-49.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kim, J. Y., ve Anderson, T. (2011). Reading across the curriculum: A framework for improving the reading abilities and habits of college students. *Journal of College Literacy & Learning*, 37, 29-40.
- Kumar, D., Singh, R. ve Siddiqui, J. A. (2011). Newspaper reading habits of university students: A case study of Chaudhary Charan Singh University, India. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 470.
<http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1488&context=libphilprac>
- MEB (2018). *Türkçe dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- OECD. (2019). *PISA 2018 reading literacy framework*. Paris: OECD Publishing.
- Özcan, H. Z., Batur, Z. ve Sağcan, Y. C. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okuma eğilimlerinin incelenmesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 33-55.
- Topçuoğlu Ünal, F ve Yeğen, Ü. (2013). Türkçe öğretmenlerinin okuma yöntem-tekniklerini ve araç-gereçlerini kullanma durumları, *Turkish Studies*, 8(4), 1351-1365.
- Türk Dil Kurumu (2019) *Güncel Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tüzer, A. (2016). *Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile sayısal ders başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, B. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettiği kitaplar üzerine bir inceleme (Trabzon ili örneği)*, Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.